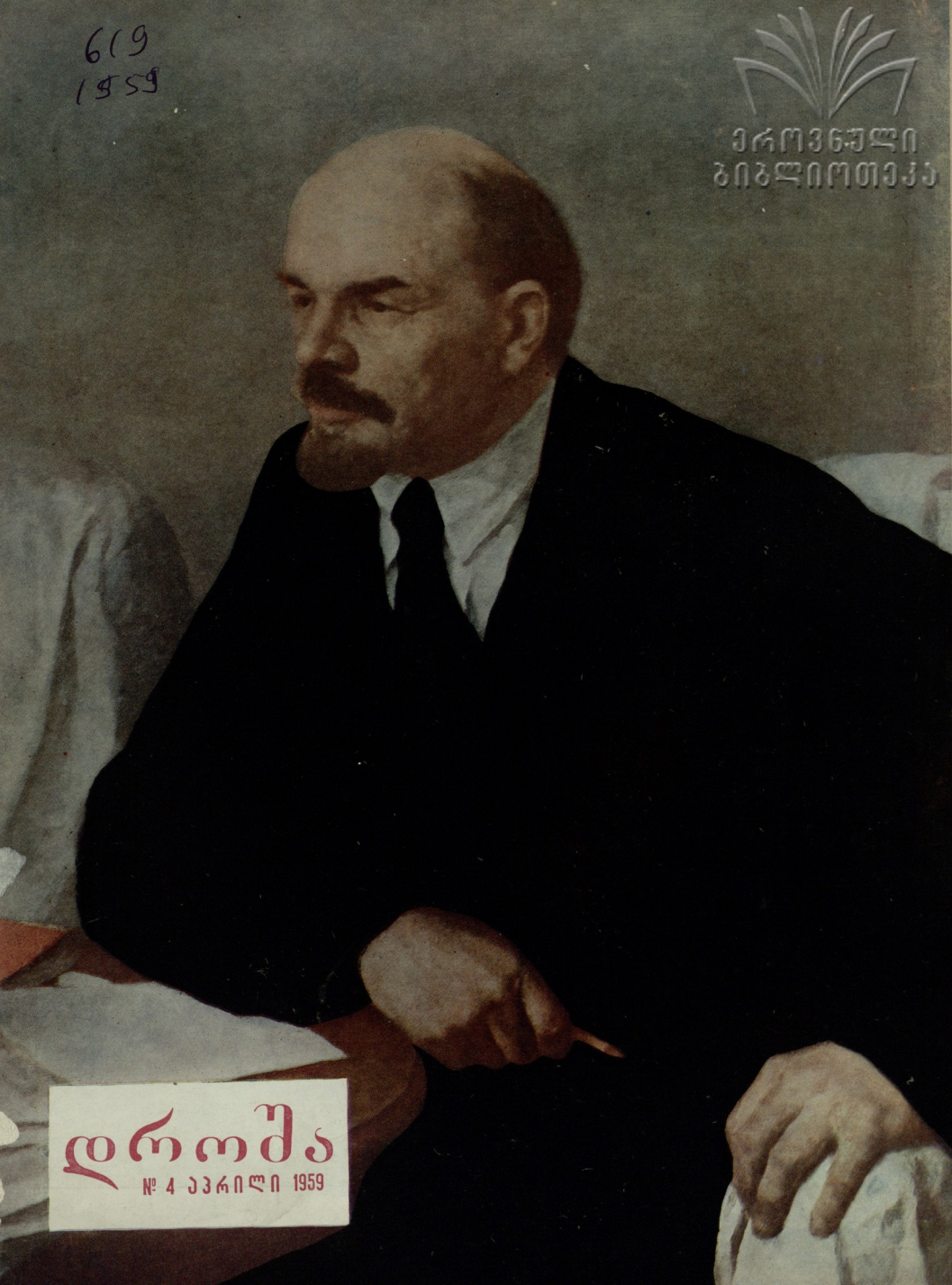

619
1959

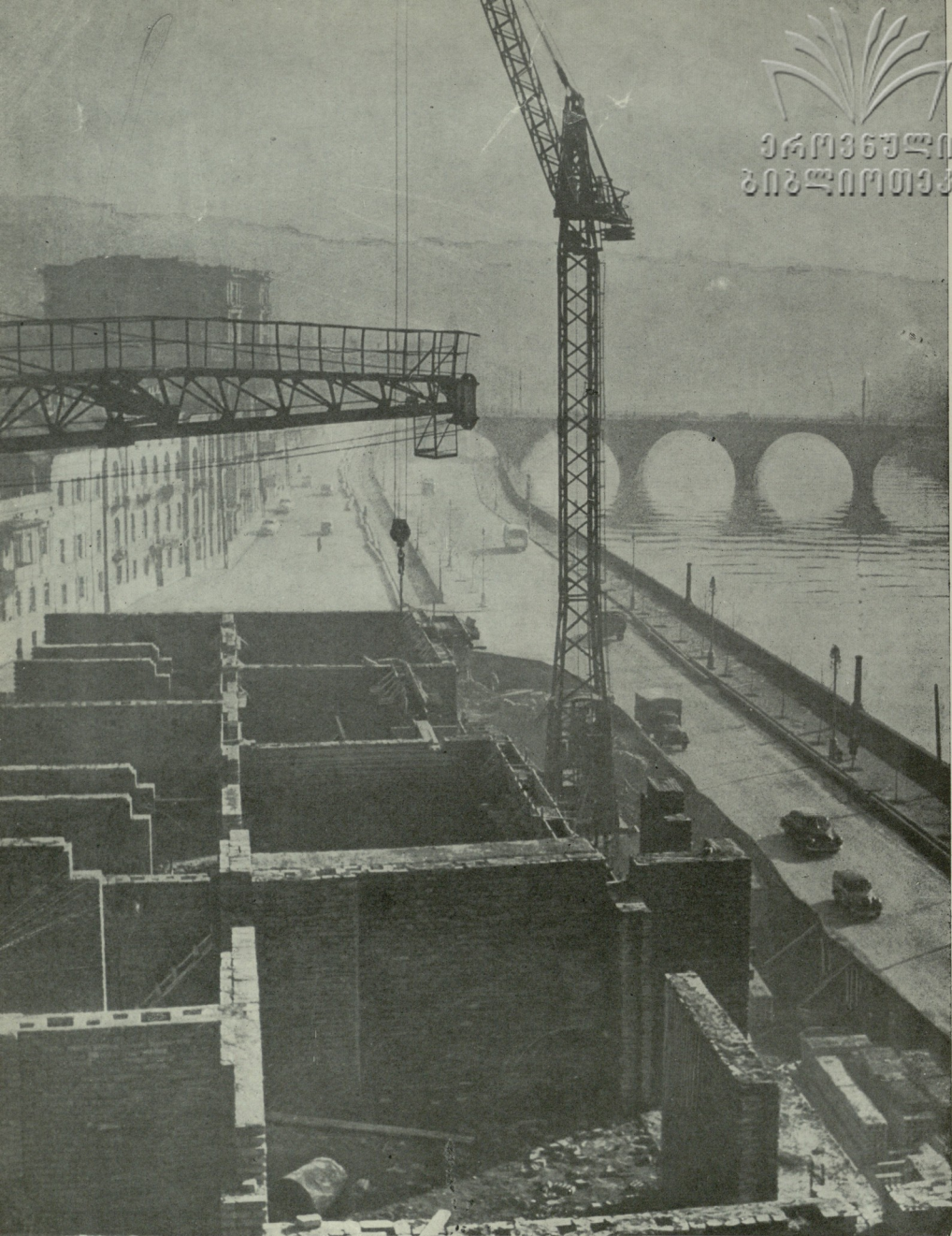
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

დროშა
№ 4 აპრილი 1959

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

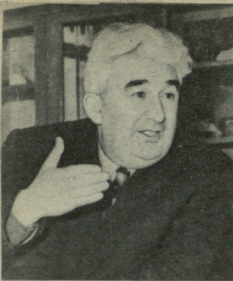

დილა მშენებლობაზე

ფოტო თაზან არჩვადის

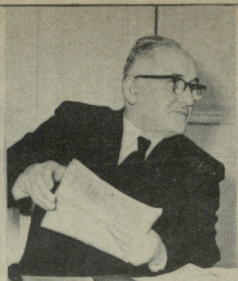
ეგნატე ნინოშვილის ძეგლი კომუნარების ბაღში.
(დაბადებიდან 100 წლის უბრუნების გამო)

ბ. გულუა

ო. გოგიტაძე

ნ. გვაშუა

ა. ნახავაძე

1.

1964 წლის შემოდგომის მიწურულში გეოლოგმა სოლომონ ბოჭორიშვილმა შეგებულმა მიწის, საწარმოო და სხვა მხარეების დასაყვანებლად გაეგზავნა რეკონსტრუქციის პროექტი...

გეოლოგი არ შორდებოდა ფანჯარას — აქედან იყებოდა გზა, რომლითაც მას შრავალეურ ბაგეში, მაგარამ ის, რაც ხუთი წლის წინათ ნაცნობი და შეჩვეული იყო, ახლა სულ სხვაგვარად გამოიყურებოდა... მარნეულთანვე ყველაფერს ეტობოდა სამრეწველო ცენტრის სიახლოვე, რკინიგზის ხაზები, მაღალი ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზის ხაზები, საწყობები... ახლა დასავლეთისკენ ადიო გვირი მატარებელმა, გადაიარა ხრამზე — თითქოს ერთი მოქნივით გადატარებული მსუბუქი ხიდი და ბოლინისკენ აიღო გზი. გეოლოგი თვალს ვერ აშორებდა შემოდგომის ფერებით მოჭარბულ ტყიან ფერდობებს, სამხრეთიდან მიდინარე ჩაღვრებულ ხეობისკენ — აქ ყოველი ხევი და ფერდობი, ჭალა და შვეველი მისთვის ნაცნობი და ახლობელი იყო — ფეხით ჰქონდა მოსული და საფუთარი ხედი მოსიყვებოდა...

აქადავდა გეოლოგი ბოჭორიშვილი, პოლიტექნიკური ინსტიტუტის დამოუკიდებელი შემდეგ აქ გარა, დიდი გეოლოგის სახარულს და გაიკვირებდა, აქ გაიარა მისი „სტეორების უნივერსიტეტი“ პირველი წლები... მიმი, მაგრამ ახლა ყოველსაფარსავე წლებში, აქ განიცადა განხორციელების წესი და სედა, რომელსაც ყოველი გეოლოგი განიცდის და ახლა სხვა ხალხი — შვენილები უნდა შეიძინონ და „დაეპრობონ“ მის მთელ გამოცდილებას და შეეცადონ უნივერსიტეტულად ადვილდონ...

მიტობო იყო, რომ ამ ადგილებთან კვლავ შეხვედრის სიხარულს ექვანრავი მარტოვანთა ეტობი და გამოცდილი თვალით ათავსებდნენ ყოველივეს, რასაც ხედავდა... მატარებელმა ე გაიარა ბოჭორის, ისევე სამხრეთისკენ დაუხედა და მამავერის ხეობაში შევიდა, და როდესაც მუშათა ახალ დაბას ქარხნის დაუახლოვდა და გეოლოგმა მუხანარის და წიფლანის ფონზე თვითონ იღვარებოდა შენობების მწყობრი რიგები დაიანბა, გაასკინდა, თუ როგორ დატრიალებდა ამ ასწორებულ მუხანარს, რკინიგზას და წიფლანს ამ ახალ წლის წინათ მასივითავე ჩამოსული და აქტიურად მოქმედებელი ინჟინერი ტრისტი. ტრისტი ამასწინადა, მან, ალბათ, რაღაც შრობითი და ახლობელი იგრძნო და გეოლოგებს ეტყობოდა: — ის ხეები არ მოსჭირათ, ის ჭალა არ განიჭოთ — ჩაქმსენარავად „ჩაქმსენარავად“ ამ მუხანარს თვითონ შენობების ტრისტი პროექტის მოვარე ინჟინერი იყო და პირველად მოხატა მომავალი დაბის სინდრები. ახლა ეს გეოლოგი აუცილებლად სინდრითავე ქველ პროექტს, ხედავდა იმას: რაც მხოლოდ ნახებოდა ფერდობზე ამოკეთება. სადაც იყო მამავერის გეოლოგიური პარტიის დარბეზით სახლები, რომლებიც ამისთვის სიკვარულითა და მოწოდებით ადგეს სინდრით ჯუჯების მუშებმა და რომლებიც ასე ამხარდა გეოლოგიური პარტიის უფროსი — გეოლოგი იური ნახავაძის — ამ ახლად გაშენებულ ყოთლომწოდებელ დაბაში, რომელიც უფრო კარგად იყავს, ვიდრე სამრეწველო და დასახლებული ყველაფერი ახალი — სატრეზებელი სახლები, საბავშუო ბაღის, თეატრის თეატრის და სკოლა-ინტერნატის, რკინიგზის სადგურის და უნივერსიტეტის მაღაზრის გრძელი შენობები. ახალი ახალი ეს არა — განახლებული — ასე თვალს იდგინდა, ამ ათივე წლის წინათ ჭარბად შენობებში, რომელიც გეოლოგებს ეტყობოდა და დედაც წარმოება ქვემო ქართლის ისტორიულ და ამ მხარის დიდი ისტორიული წარსულს და დიდი მომავლის შესახებ ესაუბრებოდა კარგოვლის სათავეებიდან ცდის მიმდევარ დაბრუნებულ მშენებელ მუშებს და გეოლოგებს. ახლა კარგოვლის სათავეებიდან გაიხედა ბოჭორიშვილმა და ცამი ახლოდ 25 მეტრისან გამამდობებელ ქარხნის კორპუსებს დაუწყო თვალიერება. ამ უშველებელ შე-

ნობის დარბაზებში იტყებოდა მადრიოდან ოცდახუთტონიან „შაბეზით“ — მისი ქარხანაში დამზადებული საზღაბო თვითმცლებით ჩამოტრიალული მადანი — იტყებოდა და ამდირებოდა — გამოყოფა ფეხი და უსარგებლო კვარციტები და თანდათან იწმინდა — გამოყოფა ბარიტი და გოგირდი, სპილენძი და ტყეა, ცივი და კიდევ სხვა ლითონები, — ამიტომ ჰქვია ამ საბადოს ბარიტი-პოლიმეტალური, ე. ი. მრავალღირებოვანი საბადო, ხოლო ამ დღეს და რაოდენ სარგებლობას — მადნეულის საბითო-გამამდობებელი კომბინატი. ამ ზღვა მადნის გადღობება, ხოლო აქედან ბარიტი ქმნობრ ქარხნებსა და ნავთის სარეწარმებელ მიწათ, სადაც მისგან ლითონის საღებავი და ბურღის ღრის სპირო „დამამდობლები“ მზადდებოდა, ხოლო ლითონები — ფერადი მეტალურგის ქარხნები. ათასობით ტონა ბარიტი-პოლიმეტალური მადანსა და სპილენძ-მურცისანგის მადანს ამუშავებს კომბინატი წელსწინდში. მხოლოდ რამდენიმე ასეული ადამიანი მუშობის ამ უშველებელ საწარმოში — მაღლა ზამში — კარგოვლის, გამამდობებელ ქარხანაში, ცენტრალურ სატრინტონი მექანიკური სახელოსნოებში, ქიმიკობრბოებში და ვარკაბებში... ასობით კაცი და მრავალი მექანიზმი და ავტომატიკური დახვეწილი. სამრინაინის ციციებიანი ექსპლუატაციის ტვირთავნი 25 ტონიანი თვითმცლები მადანს, ხოლო, როდესაც მადანი გამამდობებელ ქარხანაში მოხვება — მისი გამდობების პროცესი ავტომატიკური მმართველობით აღჭურვული ახსნებელი ვარკაბები — ხეხინი და მრავალფუნქციონირი ფლოკაბიანი ავტოგენები... კვლავ მადანს მთი თავისი ხედიდან წინა აქვს. მას მოკითვებოდა სვდასაკვა სიხეხე ათავსებენ და ძირვან — ხელო (თვალ-ცალ) გამოყოფა მადნის კონცენტრატებს — ცალკე ათავსებენ და რკინიგზის ვაგონში ტვირთავენ...

ამგვარად, დაწყებული იმ წუთიდან, როდესაც ელექტრომუხლები მთავარულბო მთავრული მუშების ბოლომდე მდინეულ — დათავრებულნი ვარკაბები ჩატივრები — ადამიანის ხელი არ ეტება მას მანამ, სანამ მეტალურგიული ქარხნები და შეხვედრები ტექნიკურ და ქიმიურ ქარხნებს გამოსულა წელსწინდში, მანქანა და საყოფაცხოვრებო მანქანი ნებით არ ჩვედრადე ხელში მოხმარებულს და არ გაახარებს ლითონის ფერადი ელვარებით...

2.

... ის იქნება 1964 წელს, სულ ეტყვი წელია დარჩენილი იმ წუთამდე, სანამ გეოლოგი ბოჭორიშვილი გაეგზავნებოდა ჩვენს მიერ ხეშით აღჭურვილი ექსპედიციაში. ახლა ეს იგი თბილისში, მოსამშობლის ქუჩაზე, საქართველოს გეოლოგიის სამმართველოს იმ ღრუბრის მრავალფუნქციონირი ერთი თაობის ხის, რომლებიც გეოლოგიური პარტიების მს სასწავლოებანი არიან — დღეს იმ ღრუბრად უტყობი ხეობების ამ ადგილების სახელოვნად, ხოლო ხვალ საყოველთაოდ ეტობილი სამრეწველო კომბინატებისა და მარჯოვლის, შაბეტებისა და სარეწარმების დასახლებები გახდება — ის იქნება ხვალ მაგრამ დღეს უკვე გეოლოგებს დატოვებს მადნეულის საბადო და ჩაახარებს იგი დამპროექტებულსა და შეხვედრულს...

ცამეტი წელია წინა, როდესაც ამ საბადოს აღმოჩენი და მდგველი იური ნახავაძე პირველად ექვია მამავერის ხეობას, მას სულ სხვა ამოთავა ჰქონდა დასახე — მხოლოდ ბარიტის საბადოს გამოკვლევა ყოველ გეოლოგიურ ელვას აინდრეოდ მდგველითა მიერ დატოვებულ ანარეშობებსა და ძიების შედეგების, სხვა ისტორიული მასალის შესწავლა უქნებოდა წინ. იური ნახავაძე მრავალი ანგარიში, ისტორიული შრომა და მტკიცე გადაიკეთება... გახსნული წერდა, რომ „უპასუხის დასაფლეთ არის ხედი სარკინოების. სარკინოების ქობებრის ლითონი რკინისა და სპილენძისა, და ითვებოდა მეტრ ლავარკიცა“.

საქართველოს ერთი პირველ მდგველითავე ავადმყოფის ჰერმან აბიხი აღწერის სარკინების და დაძმის ახლოდრეული საქართველო არა მარტო ბოლოფერი თვალთა, არამედ ზერქმ მშენებელი იბერი და ხალხების მიწა. ისე დადგინდა, რომ განსახლებოდა — სად მდებარებოდა ის ადგილები, სადაც ახლოდრეული ფორსდ ამუშავებდნენ, უფრო ახსენებს ამ რაიონში შენობებელ მეტალურგიულ მრეწველობის ნაშთებს და დასკვნის, რომ ფლოდაფრის ხეობა იყო ცენტრი ძველი მეტალურგისა.

უფრო გვიან ჩრინის მადის დამუშავების აღდგენა დაკავშირებულია ერეკლე მეფის სახელთან, შემდეგ ალა-შამალ-ხანის მიერ ეს წარმოება მოსპობა, შემდეგ ისევ აღსდგა. — ჩაბახის თვის ქარხანამ თვის წარმატებულ მოვლას... ეს წარმოებითი ცნობები, მაგრამ როდესაც გვიკვლივართ დაიწყეს ჩაინის შესწავლა, ყოველ ნაწილზე ზედმიწევნით შერაჯულიყოფნა მკვეყნადლობის ნაწილს, ძველ შობილთა ნაწილს — გამოწვევით წილის ნაწილად ვებს, სადნობი დემუტების ნაწილს, საწარმოო ობიექტს, უმნიშვნელო ნაწილს, ნასოფრებისა და ნაფურების, რადაცდენ მისს წარკვებს და პოვობობენ ჩრინისა და ცქრამიულ ნაყოფობას, ჩრინის ჯრებსა და ქვირფისი კვებით მოველი ბრინჯის ნივთს.

ჯგერის ხეობაში, იქ, სადაც ახლა ბაროს მთაობებენ — მთელ იმ მინდის „მანდელთა“ ნიკა უნის სახელი, გეზობულ ხეობას „ფოლადური“, „საქარნიეთი“... არც ის არის შემთხვევითი, რომ სრულდეს კვები და ზემო წარკვები ერეკლე სახელი, ხოლო უფრო მოვიანებით არსებული ჩრინის მრეწველობის ნაშთი აღმანიშნის გვიანდელ ახლაც — აქ ცხორობენ დემურაშვილები, (დემურ მთა ჩრინა თურქულად) და იქვე არის დემურბერი. იქნებ, სოფელ ბაბოში მთავრებულ მარჯაუბელს ვაჭარი — მალრისთან არის დაკავშირებული...

გეოლოგი ივრე ნაზაროვი უნებლობით ისტორიისათვის ვახსნა და მისთვის ცხადი შეიქნა, რომ ამ ძველ მალურბოში, რომელიც სულ 5-10 მტკის სიღრმეზე თუ ჩაიღარ შეიძლება, უმთავრესად ვიგორის მთაობებზე — აქ შეეცანებოდა უძველესი ცერა იყო და ვარდა ამისა, ვიგორის ხომ თოდისწამლის დასამზადებლადაც საჭირო...

ამგვარად იგი იკვლევდა ბაროტის სახაღოს, სხვა მანდელთა მინდისა და, მაგრამ 1949 წლის საველე ბურჯის დროს 50-60 მტკის სიღრმეზე აღმოჩნდა ტყავა-თეთლის ნივთები და მერე საკმაოდ მჭიდრო ბუდობი. ამგვარად, გამოჩნდა მადანი და ახლა მისი საბურქული მონივრელობის მქონე ბუდობის სიწვანა იყო აღინიშნა, ყოველ წელიწადს ახალი და ახალი აღმოჩნდა ვახსნაობის, მაგრამ 1952 წელს ისტორიულ თარიღად დარგება მანდელთა მინდის მტკისაგან, ახლად, ბუდობის მონაწილეს მანიწვრული იყო ის შესანიშნავი გემმა რომელიც № 88 ჰაბერლიოსათვის მიუძღვის შენახვების დროს აღმოჩნდა ჩადავს უკლებლურ შრომა — სარდალისაგან გამოწვევით იგივითი ნაყოფობის გემმა (მათ, როგორც აქვე აღნიშნის მტკისა და ორბულიანი ურდებს — „სარდალისი“) ბუდობის აღმოჩენა 1952 წლის ოქტომბრის ის დღე, როდესაც იმ ველო მალურბოების შთამომავლმა, ბურჯის უფროსმა ისტატიკმა ილიკო მარაგაძემ 80 მტკის სიღრმეზე ამოიღო ცქრი (ბურჯის დროს სიღრმეზე ამოღებულ ქანს ნაწილს). რომელიც უტკისრად კეთილად სიღრმეს, ბურჯის სიღრმე და მთელი გეოლოგიური პარტიის ურდებების ცენტრი, ველო სულ უფრო და უფრო ორბად ჩაიღროდა და დაიწმარნა, ღრინდა ცვარცხტეში ჩაპარბულ მადანს. გეოლოგიური პარტიის უფროსი ივრე ნაზაროვი, მთავარი ინჟინერი პავლე გუგუთაშვილი, მთავარი გეოლოგი ივრე ალბინოვიცა ყოველ ახალ ნატებს დავადაშობით ამოწმებდნენ — მაშინ რაოდენობა მატებული და ახლა სასიხით ცხადი და უძველესი მადანს, რომ მაშინთა ზედაპირზე გამოვლენილი სიღრმეშემკვეთი ცვარცხტეების პარაბორტი, გამაღრმეს პრაციტები ვაცილებით მეტი იყო, ვიდრე სხვა ცნობილ მადანებში, სადაც სიღრმეს ამუშავებენ, თუკი ქანი 1% ლითონს შეიცავს, აქ იუ ეკვე 2,5 პროცენტს ვადავარება.

ახლა ილიკო მარაგაძის მარჯვენას შესცქეროდა ყველა. სულ ახალი და ახალი ათეული მტკების ენაბებობა დაკბურდეს. ეკვე ასეულ მტკის ვადანს და „მანდელთა სხეულის“ სისქე, მხოლოდ 180 მტკის შემდეგ დამთავრდა სიღრმის მადანი. ახლა ეს შეიძლებოდა დამარჯიე სახაღოს სიღრმეებისა და სიუფის შესახებ, მაგრამ საჭირო იყო მისი შეფარდებობა, მარაგის ვადავარება — და სანამ ეს საბოლოოდ ვადავარდა, მეტი შრომა დასჭირდათ მტკის დაევაება და გეოლოგ-მუშებს, ინჟინერებსა და მექანიკოსებს.

წინამხლო სოფლებიდან მოსულმა გეომიღელმა კომპლექსურად ვაინსენეს ანაწარების პროფესისა და გამოცდილი ისტატიკის ვადანენ, ოღესაც ერეკლე მეფის მიერ ჩამოყვანილი ბერძენ მემკვიდრე მუშათა შთამომავალი სერგო კაპიგანოვი და კახეთელი ოთარ მასიფაშვილი, დამკვეთი ილიკო მარაგაძე და თეთრწყაროელი აბრამ ცარიტოვი ძალ-ღონეს არ ზოვადენენ და ზამთარ-ზაფხულ ბურჯებდენ და ოთხრადენ, აფეუჭებდენ ქანებს და მიიყვადენ დიდამიწის სიღრმეში, სადაც მტკისფისი ლითონები იყო დამკვეთი. ივრე, ნაზაროვი და პავლე დავითაშვილს ახალგაზრდა გეოლოგები სოლომონ ბოკობიშვილი და ვალერი ჯაფარიძე ამოუდღერენ ვაჭრებს. ჰიშიბი რაბორატორიებში მიიღობა მადნის ტექნოლოგიური თვისებების შესწავლა.

და აი, დაევა წუთები, როდესაც ჯამდნა გეოლოგის მემშობა. მოსკოვში არსებობს დაწესებულება, რომელსაც „მარაგთა საკუთრიო კომიტეტი“ ქვია სახელი. აქ იურის თვის ყველა მასალა — საბადოების შესახებ — აქ ამოწმებენ ჩამდენად სწორად და საბუთიანად არის გამოცდილებული საბადო და ის დღე, როდესაც კომიტეტი დამატოციებს მარაგს, უქანასქული დღეა გეოლოგის მემშობისა...

1956 წლის იანვარში ივრე ნაზაროვს ჩააბარეს მანდელის საბადოს მარაგის დამტკიცების საბუთი. ახლა ეკვე ეს საბადო მას არ ეუფთხიდა. დარჩა მხოლოდ აი. ეს რაქდენიმე ტომი ერეკლე ანგარიშისა მის

მიერ ხელმოწერილი. ახლა ისინი ვადავთა ეკვე ორ დამკვეთებზელი ინსტიტუტს. მოსკოვში „გეოპროცეტისტი“ — ვერაა ლითონთა წარმოების დამამკვეთებელი საბურქო ინსტიტუტის მიერ დანიშნულმა გეოლოგის მთავარმა ინჟინერმა ტრისტამ მთელი ესტატა, ხოლო ზ. გოგინაშვილი — კავკასიური კომიტეტის მთავარმა ინჟინერმა — ე. ტრისტამ. როგორცეც ეკვე ახალ საბადოს საძიებლად ვადავდენენ, არაფერი ირეკვე — ვადილბერის ზოლი სახმარების მიმართება — ავღურსტის და ქუბურის უტკისრად ავღივლებს, სადაც დღეს მომკე სოხუმის მთავრობის მთავრობენ სიღრმეს. ეკვე ახლა ამისთვის ველოვებენ წარწერას, რომელსაც ეკვე ახალი დავაერვნა 1957-1958 წლებს, მანამდე ცხადი ახლა საბადოს ხელში აღიწინა საქართველოს გეოლოგიურ რეკავსე.

3.

მანდელის საბუთი ვადილბერებულ კომიტეტი შეიწვლდის შრომათა — შეიწვლდის პირველ დამკვეთებულ დამოწმ მისი მრეწველობის მიმართებაზელი სამშუაობი. მარტივ ჯერ კიდევ თოდით იყო დეფარული მიდამაობი, როდესაც სამშუაობი მოვადნა გამოჩნდენ მომავალი კომინატის მსვევერები — საქართველოს მხატვრული დამკვეთებელი ინსტიტუტის პროექტის მთავარი ინჟინერი ნ. ვადავთა, კავკასიური კომიტეტის ხელმძღვანელი გ. ველოვა და სააღმკვეთელი მამართლებელი უფროსი ნ. ცარიტოვი. მომავალი კომინატის საქართველოს მომადნელების ტრასტული შეღის და მტკის ამ ტრასტის მმართველი ოთხის ვიგორია, რომელთა იურიდიული დემუტებობა „დაკვეთა“ ეწოდება. ყველაზე მეტადაა დამტკიცებული, რომ დროზე დაიწყოს კომინატის მშენებლობა. როგორც საბუთი ინჟინერ-ვაიმბერებულ მას მომავალი კომინატის ვადილბერებულ ვაჭრის და ნაწარგების როდელ კომპოქსზე შეუძლია ოლაპაროს ისე, თოდის სუვაკვირე აღმანიწვ ახ ხელეგნების წარწომებზე ვაიმბოზებს... თვის საქმისაღმე სიუვერად საჭირო თვისება ყველა იმ აღმანიშნის, საქმისაღმე სუვაკვირე და კიდევ — ეკონომია... ეკონომია წყვეტს ყველაფერს... მანდელის კომინატის კომუნის ვაჭრული მშენებლობის შეიწვლდის საყარბოა — და ამტკი მისი ეკონომიკაც მოწინავეა — იგი პირველ დღეებიდანვე რენტაბელური იქნება.

მალვარი მექანიზაცია უზრუნველყოფს შრომის მაღალ წარმატებას — მალვარის თეთრობი გემმა წილად დღემ ვაცილებდის მტკის მადნის და ქანის ამოღება მოლის ვიდრე სხვა რომელიმე მსგავს წარწომებში.

როდესაც ეკონომისტები ვადავრებენ სხვადასხვა მსგავსი კომინატების მანდელთა — აღმანიწვ, რომ ერთი ტონი მადანი მანდელის კომინატის 2-3 ტონ უფრო იაფად დაევაება, ვიდრე სხვა რომელიმე მსგავს წარწომებში. ამ ვაჭრებობის სახელს უწყობდათ ბუნებრივმა პირობებმა უმნიშვნელო. აქ არ არის საჭირო მადანის მშენებლობა — იგი დამუშავდება და წესით — მექანიზებული კაიფის საშუალებით, ამასთანავე, თუ სხვა საბადოებში საჭიროა ჯერ მადნის ზემოთ ვადავებელი ფეხე ქანების მოშორება მრავალი მტკის სიღრმეზე, მანდელის საბადოში ეს ზემდებელი შრომატვიდი მუშობა აკრებულა თავადენ, ვინაიდან ძირითად პილოტ-ტრასტის საბადოს ზემოთ ვადავებელი ბაროს მადანი და მისი ამოღების შემდეგ დაიწყება სხვა მანდელის ამოღება.

იშვითა ბუნებრივი პირობები — ჰავა, რელიეფი, მდებარეობა, საამ-შენებლო, მასალის საბადოეა. ყოველთვის ეს ხელს შეუწყობს კომინატის წარმტებობი მემშობას.

მალვარი წარწომების მშენებლობა ხელს შეუწყობს მთელ ამ მზარის ეკონომიკის ვანტაობებს და შორს არაა ის დღე, როდესაც უმნიშვნელო დამკვეთებენ მანდელის საბუთ-ვაიმბერებელი კომინატის სამშენებლო მოუღანს და ქარხნის საყარბოს პირველ გუგუთნას ვრად მარაგის და ქარხნის, მექანიკური სახელსწრებისა და მრავალ დამმარე მარაგობათა მემშობის პირველი იცოლა დადგება შრომის ვახტზე.

კომი ჯგაირიშილი

ახლ იღებდენ ბაროს მანდელის საბადოზე.

საკე. ასარ. კ. მარკოსი
საკე. სარ. კ. მარკოსი

საბრძოლო უსუსი

თხოვეს. ჩერ მოკლე-მოკლე არსებია გათხარეს, შერე გრძელი არტერი ამ ჩოხინეს. მალე აღმოჩნდა, რომ არსებობს რაოდენობა არ ცნობა. გამარჯვების, გათვანის სწორზარზობრივად და აქ დღე-ღამეობის დახმობის რიგობინ დალიანტონის ტანად — ნაში ნაოთი მეტრები ცრმადან გამოვსადგარს ვაშლიან მარქსად. ამოიწია, აიხო ნოიფორი შლითი, სასუდამოდ დაიფარა და დახარდა კოლხეთის ჰაობი...

ეს იყო იყო წლის წინათ. ჩემი პირველი ნარკვევა უნდა დამერტა მიწაბაბა მანქანის კომკავშირული პირიადის შესახებ. სადაღვიდებოდა, როცა რკინიგზის ერთ პატარა სადგურზე გადმოვიდი, ვეკითხე გზა და მალე აღმოჩნდა კოლხეთის უღრანი ტყეში. ვიწრო ბილიკი მიიკლენებოდა დიდი არხის გაყოლებით, რომელიც ოდნავ გამოკრიოდა დაბურული ტყის შპირ ფოთლობდა. საიდანღაც, შორიდან მოისმოდა ძრავას ყრუ გუგუნე და იქითვე ავიღე გეზი. ანაზღავ ჩამოხილნენ. პატივი ნესტივი გათვლიათ. ფეხები ატალახებულ თიხნარში მეფლობოდა. უკვლავ წუთი შეჭებოდა ხან ერთი კალაში, ხან — მეორე. ასეთი გაბიჭრებები მივიდი-ოდი მთელი ირი საათი, ძალ-ღონის თანდათან ვკარგავდი. როგორც ჩანდა, მიწაბაბა მანქანა შორს წახულოყო.

უკვი ძალზე ხანდილად, როცა ბილიკით ნაპირზე გამოვიდი და მოხარული-დამარე მხარეზე დავინახე გემი, რომელიც სინათლე აინოო. რამდენიმე წუთის შემდეგ ნავამ გემზე მიმავანა და, მთლად შევიცებული და საქაბოდ შეშინებულიც, გემბანზე აღმოჩნდი. ციკაბო დღეგრძელებულ შემხვედ, ქლო-დებოდნენ მებურადები, რომლებიც ავირ მებრე დღე იყო, არ ჩანდა და ხაზის ჰური რეპოკლდა.

მაგრამ, როგორც ეს ჩვენს ქვეყანას სჩვეია, დასაწმომლის გრძნობამ უკვლავდ დახარბობილ დაფარა და შეუდგრო, ვარჩარდებოდა გემის კუბრები თანდათან გაცხოვრდობა სახარბი.

ახლდარდები მიამბობდნენ კოლხეთის მოხალეულ. ერთ-ერთმა რუკა აბოლო, როცავე აღინშნული იყო არხის ტბასა. რუკაზე ჰეკაოდნენ მანდარინის ჰალები, წყუბთილი ხაზუ-

ბით შემოფარდული იყო ჩაის პლანტაციები, ტუნგის, თუთის, ხურმის ნარკვები, და აქ წარმოთქვას სიტყვა: კოლხაბატი.

გარკვეულად აჩაინ იცოდა, რაში მდგომარობდა ეს კოლხაბატი. აი, წარბანდითი საცდელ უბანზე პალას-ტობის ტბის მახლობლად და შედგეი ნახეთი.

მაშინ მე ვერ მიაგებებე იქ წასვლა. ახლა უკი ერთხანად ვაღაფრებე წახუბლუბავა ფოთში. ძალიან მინდოდა გადმოგებრაიფევი ჩემს ნაცნობ პატარა სადგურთან და მენახა ტყე, რომელსაც ოდესღაც ასე შეშახინა. მაგრამ ტყე აღარ იყო. მის ნაცვლად ვადაშლილიყო დაბლობზე ახალი დახები, თვალს ატკბობდა დადამწვანე ხუბუხა ხეები. აქა-იქ დაუბუბავებულ მიწაზე ამორჩილიყო შავი კენები.

მე და ფტორბორბორი ვ. ჰევირანოს საკუთარი თავითი კოლხაბატი რომ ვეენახა, საჭირო იყო საქაბოდ დიდე გზა დავეფარა მანქანით და შერე ფეხითაც. ჩაისა და სუბტროპიკული კულტურების საკავშირო ინსტრუბტობის კოლხეთის ფილიალის დირექტორმა ალექსანდრე მოწერელიამ მოვითვქა მალევესადრე ტემპებში და იფიქრევა ვამარჯუვა. გზამ შე-მეგვიდგარდა ჰესპანის გოკოლი-შეული. ან როგორც აქ ეცნაბა, ზესობაბუა — ძველი მანწავლებელი, გატაცებული მონაწილე და მოხაბიმი აჩქეოლობა.

გავუდგეით გზას. ნაპირი, რომელზე ჩვენ მიდიდობოდი, შესაწმენდად ამაღლებულია მთელ დაბლობზე. რიონი თავისი შეშახნადრე მანარეობის დონეზე მიდინარეობს, აქა-იქ უოჭრება აქ ნაპირებს ვადმეორცხას ზოლზე ადგილც. რიონი თითქმის მალ-ლობ ადგილზე მიმდინარეობს, შერეო-

დან დახუბრებს მთელ მიდამოს. ის მიწის დონეზე მალდა.

— ასეთი სასწაულები მხოლოდ ჩვენთან შეიძლება ნაწილს ადამიანმა, — ამბობს მოწერელია. — მიწა აქ თითქმის ზღვის დონეზეა და ეს ვერ უზრუნველყოფს მდინარეების ნორმა-ლურ დენებას. ზღვისა და ხმელის შორის წონასწორობა შენარჩუნებულია ამ მდინარეების ხარკზე, რომელიც მოაკეთ უამარტი შლიმი ზღვის ნაპირზე. რიონს, მაგალითად, უკვლევლურად მოაქვს თითქმის 10 მილიონი ტონა შლიმი. ამ მდინარეში ირანბეგარტერ მეტი შლიმი, ვიდრე თავისი შლიმიანობით განაწილებულ შლიმს კარიონს მალბობდა.

— მეჩე და, მთელი ეს 10 მილიონი ტონა რიონს ზღვის ნაპირებზე მი-

— რა თქმა უნდა, არა. შლიმის ნაწილი გზში რჩება და კალაბოტი გროვდება. უკვლავ წყლის ეს დავრო-მედა მატბობლის და მდინარე სულ ყავილა და მალა იმეებს. წყალ-დიდობის დროს კი, როცა რიონი უკუბრუნე თავის მუდმივ მობრზონტ-ბ მებტარი ასკილებდა, მდინარის წყალი ვადმოვა ზოლზე დაბლობში. მაგრამ ეს ჩერ კიდევ როცა კოლხაბატი. ნადაფეი რომ შლითი დავფარობი, საჭიროა რომდნენ ვამწეუბავი კე-და, რაც შეიძლება დღერეი წყალი. ამას ხელს უწყობენ არხები.

ჩვენ მიაღვეით პირველ ასეთ არხს საცდელ საკომბატაციო უბანზე. ირკვლებ ჩანდა, რომ სულ ამ ცოტა ხნის წინათ აქ რიონი ბობოქრობდა. ადგილი წარმოსახვებით იყო, რა მოხდა — ამწეუბავი მძიმე წყალი შეშახნად არხებში, ვადაფეული ჰეობის, სიღრბა და თიხის ქვეშ მოაკ-ცია დაპობებული მიდამო.

ცდებმა საქაბოდ დიდი დრო მოი-

— ესც ჩვენი ფილიალის საცდელი მებრეობა, რომელსაც საფუძველი ჩაეყარა 80-იან წლებშიც — ვალო რუკა-კარი და შეგვიბატავა მოწერელიამ.

ჩვენ აღმოჩნდით თითქმის ზღვა-რულ სუბტროპიკულ დაბოში: ხის ტო-ტებზე კავთობენ ნარინცივანი ლიონი, ციტრონი, ფორაბობო და არ-გველუ სასიამოვნო სტრენგობა ფე-რკევიენ. აგერ ნაბი — შწავანე ლერწმის ტალა, ევერ — კთლოშობილი დაფისი პლანტაცია, მსხმოიარე ტუნეო, ლლევი, ხურმას, მხახალი და ქლიავი. აი როგორ შეეხას ხორცი რუკაზე მი-ინშეული იმ პატარა ნარკვევის, რომელთა შესახებ სიყვარულით რომ ვარკობდნენ და ოცენებოდნენ ამ 20 წლის წინათ ახლავარდა კოლხელე-ბი, მიწაბაბა მანქანის კომკავშირული ბრკავაბა.

მეტივის გადალდა იწებვა ტბა. ვე-ტბურეო ამ ტბუსაც. ფეხვეშ არ შრიალებს ფოთლოდა, რადგან ეს ყო-ველთვის სველია. ფოთლობს რომ ვა-დასწროთ, მის ქვეშ სრულიად გარე-ველესულ ნიადაგს წაწყუბდით. აქ ნა-ლობ არ ამოდის.

წინათ აქ ძველი უაკვარილი ტყე იყო. როცა კოლხეთის შეუდგენი, ტყე დაიშლია, ფეხვეშე დრამე წყა-ვი და წყალიც და მალე დატბობა: თხე-ფი და, კოპიტე, თელა, რხიხდა, ნე-ეკრახაბა. მაგრამ აქ ვანდა შლად-მის პირველი ნარევი იფა. ეს ფენა მთლად წყლიანი იყო. მანვე აღმოჩნდა და ლერწმობა. ფენა ოდნავ შეესქდებდა ახლა ტარიფის თესლ-აიმეცხება, რომელიც აქ რიონის წყალმა მოიტანა. ლერწამმა ტენობა და გაბიბა იწყო, ტრბოტი ეს ხელ უტფო და უტფო იღვანდა ფეხვეშე. სურფის ვერტიკალი ვანდა თხეშობა. ნორჩის თხეშობის კუბოთი კვლავ აღმო-ცნდნენ თელა და ტეპობი. ტბა ვა-ნახავდა. მილოცებდა ახლა მიწაზე.

შორიდან მოისმა თოფის სრულია. ზესობაბავს ვედარ მოეობინა და სა-ნადაროდ „გვამარჯობა“.

— მაგრამ ჩვენ, რა თქმა უნდა, ეს ტყე იმისთვის კი არ ვენვდა, მონად-რებმა თავისი გულის საწავალი შე-ჩროლონ, — თქვა მოწერელიამ, სრულია ხმა რომ შემოიქცა. — მას ამოგვიჩვენებდა აქ მონატაციებს ვა-ვაშენებ. ჰერბიბობი ეს ხელეშ-ლებდა ტბებოდა, რადგან ნიადაგის შექმნაში ვეცხმებრება — რიონის შლი-მში შეაქვს ის, რაც მას ავლია.

ამრიგად, ნორჩი ტყვის იწებვა გარ-კვეული სასაბუბო, ისიც მუშაობს და ემხარება ადამიანს.

ვენაგა ნინოშვილის როლანი „ჯაფი მკრიანი“ ლეანის ისვარიისათვის

Handwritten notes in Georgian script, including names like 'გვიანი იქნა...' and 'მეტი...'.

ახლანდელი მომავალი დოკუმენტებიდან ირკვევა, რომ ენაგა ნინოშვილის თავისი ერთ-ერთი შესანიშნავი ნაწარმოებია „ჯაფი მკრიანი“, რომელიც ავთენტური 1841 წლის გუბია აქანების ცხებია, — ხანგრძლივი კვლევა-ძიებისა და ისტორიული მასალების შესწავლის შედეგად დატყვევდა. — არა „ერთი თვის“ განმავლობაში 1888-1889 წლების შორის, როგორც იგი ნინოშვილის თხოვრებათა რედაქტორმა აღნიშნავენ გამოცემათა წინასიტყვაობასა და შემოწმებში.

ენაგა ნინოშვილის რომანის „ჯაფი მკრიანი“-ს შესახებ სიმრავლე წერდა: „ჩვენში განცთობიერება იწყებს ის სწავლით, თუ საიდან ამოვიღოთ ავტორმა ანუ შემდგომებით ის ისტორიული ცნებები იმ პერიოდში (1888-1889 წლებში დ. შ.), რომელსაც ჯერ კიდევ სრული ხილავდა არსებობდა ამ მოძრაობის შესახებ ბუნდობლი მასალების მზიერება. სწორად და საინტერესო საკითხის გასაღებს იძლევა ენაგა ნინოშვილის წერილი, რომელიც მას მიუძღვნა 1892 წლის ისტორიკოს ექვთიმე თაყაიშვილისათვის, ცნობილი უკვდავების თვლი კაცობის რჩევით.“

მას ისტორიკოს ე. თაყაიშვილისგან მიუღია საჭირო საინტერესო ცნობები გუბიის 1841 წლის გუბია აქანების შესახებ, რის გამოც იგი, ნინოშვილს მაღლობის წერილს წერის ექვთიმე თაყაიშვილს:

„პატივცემულო ბ. ექვთიმე!“

ექვთიმე წერილი მიიღე. დიდად მაღლობელი ვარ პასუხისათვის. მაღლობელი ვარ ვერცხვი, რომ დამისხებულე 1841 წ. გუბიის აქანების შესახებ მასალები, რადგანაც იგი ვერცხვი, ანუ უტრალიანის სათარებში და სხვა, ვერცხვით აწი აღარ გამოიწველდა იმითი მიმოთქმება.

როცა თბილისში ვეახებოდი, თქვენც უნდა შეგაწყინათ თავი, ვინგითი იმისი მოხიბობა, რაც ბიძის მემორიანს გაგიკონათ იმ აქანების შესახებ.

წიგნებისა უფროებით ბევრვე მიხედვით, მეგანძირის ნაშთი ნაშთი უფროსი არ ეთანხმება. იმეც, იქი არ არის, მეორე ნაშთი უყარობდას გენებთან დაგებულ იმისი კარგება. ვინაჟაუბრებით საქარია ვაგვიერი ნაშთილი მის-ზეხე (მოტივი) იმ აქანებისა.

თქვენი სიხარულიცემული ენაგა ნინოშვილსა“.

როცა მოგვყავს ენაგა ნინოშვილის ამ საინტერესო წერილის ავტორების ფოტოანაგები.

როგორც ამ წერილიდან ირკვევა, შეუძლებელია, რომ ენაგა ნინოშვილის „ჯაფი მკრიანი“ დასრულებული ყოფილიყო 1889 წლისათვის, როგორც დღემდე იგი მოხსენიებული და ისიც ერთ თვეში (იხ. ენაგა ნინოშვილის თხოვრებათა სრული კრებული 1932 წ. ტ. 1, გვ. 286; იგივე აზრია გამოხატული იგი. ნინოშვილის შემდეგ გამოცემებშიც), რადგან იგი 1892 წელსად მხოლოდ შეპირადმცემების გარეშე და და ისიც, როგორც ამ წერილის წერის-ერთის ნაშთში, მეორეს არ ეთანხმებოდა. ცხადია, ერთ თვეში ისეთ ისტორიულ რომანს ვერ შექმნიდა, როგორც არის „ჯაფი მკრიანი“, რადგან ითი ს. ზუგდიდის დასყენით: „ავტორი, არა მარტო ასახელებს აქანებში მოქმედ ისტორიულ მასალებს — ამავე მალაკაშვილის, ბრესლიულის, ნაკვიძის, ხასანაძის თავადმოძის, იმერეთის მილიონის უფროსის, წერეთლის, დადიანის, მთელ რიგ გუბიებს — თითქმის, მკვდებს და სხვა; — არამედ ნაშთილი ისტორიული ცნობების მიხედვით ასახავს რომანში აქანების მშეღვლასაც; იგი არა მარტო აღნიშნავს აქანების ით პერიოდს, არამედ ისტორიული ნიუსტების ასახელებს ყოველ აქანების თვისება და რიცხვსაც...“

აღსანიშნავია ისიც, რომ ისტორიული სიხარულით არის აღნიშნული ჯარისა და აქანებულთა შეტყობების გეოგრაფიული მდებარეობა და ამ შეტყობების შედეგები“.

ცხადია, ეს ისტორიული რომანი ავტორის დასრულებული არა 1889 წელს, არამედ 1892 წლის შემდეგ; ისტორიკოს ექვთიმე თაყაიშვილის კონსულტაციისა და სათანადო წყაროებზე მითითების შემდეგ.

1952 წელს, ექვთიმე თაყაიშვილი ლტობარტურული მუზეუმის დირექტორს, პრუტ აკადემიკოს გიორგი ლორთქიფანი წერდა: „ამასთანავე ვაძლავთ თქვენს მუზეუმში დასაცავად ენაგა ნინოშვილსა (ნინოშვილის) წერილს.“

ნინოშვილმა მთავრა მეჩვენებინა მისთვის მასალები გუბიის გუბია აქანების შესახებ 1841 წელს. არ თქვა უნდა, მასალები რაც ეცილი ვივინა ვაჩვენებ და მან პასუხად მიმოწერა ეს წერილი, რომელსაც ვაძლავთ.“

ენაგა ნინოშვილის ამ წერილს და ექვთიმე თაყაიშვილის განმარტებებს შუი მოხიბვის ჩვენი გამოცემის ბულეტენისათვის ენაგა ნინოშვილის შესანიშნავი რომანის („ჯაფი მკრიანი“) დაწერის ისტორია.

დავით ზულღიაშვილი

საქართველოს სახელმწიფო ლიტერატურული მუზეუმის უფროსი მეცნიერი მუშაკი.

შექსპირის ბეჰოკრიანი თაგარი და ქართული საზოგადოებრიობა

გასული წლის 24 დეკემბრიდან მიმდინარე წლის 5 იანვრამდე მოსკოვში საგანტროლოდ იმყოფებოდა შექსპირის მემორიალური თეატრი, რომელიც ამ ახილველ წელს წინ დარსდა უცვლად ინგლისელი პოეტისა და დრამატურგის საშობლო ქალაქ სტრეფორდში.

საქმთა მავურებელ თეატრმა აჩვენა სამი დადგმა: „ჰამლეტი“, „რომიო და ჯულიეტა“ და „მეორე მქედ დემო“. საქართველოდან თეატრის სპექტაკლების სასახადად გაემგზავრა კულტურის მოღვაწეთა მთელი ჯგუფი, რომელთა შორის იყვნენ მწერლები, მხაიხიბები, რეჟისორები, სპეციალისტ-შექსპირი-ლოგები.

შექსპირის ნაწარმოებთა მთარგმნელს და მისი ქართული გამოცემის მთავარმა რედაქტორმა გივი ვაჩიჩილაძემ თეატრს გადასცა შექსპირის თხოვრებათა ქართული გამოცემა და აღნიშნა, შექსპირის მარჯანიშვილის სპექტაკლი, რამაც ინგლისელი მხაიხიბთა დიდი ინტერესი გამოიწვია, რადგან მათ, როგორც გამოიყვანა, აჩაბური სცენიანი, არც ამ გამოცემათა და არც შექსპირის ნაწარმოებთა რიგის შესახებ ქართული თეატრის ისტორიაში.

სამშობლოში დაბრუნების შემდეგ თეატრის დირექტორის მოადგილემ ბ.ნა. პატრიკი აღნიშნა გივი ვაჩიჩილაძის გამოუგზავნა შემდეგი შიშარის წერილი:

„გვირფხობა ბ-ნი ვაჩიჩილაძე, ჩვენ არ დავვიწყებთა თქვენი დიდი თავჯანაზობა, რომელიც გამოიხატა

მოსკოვში ქართული თარგმანების თქვენი მშვენიერი ტომების ჩამობნით, და მე მინდა კვლავ გადავიხადოთ მაღლობა და ვთხოვარ, რაოდენ ბედნიერი ვიქნა თქვენთან შეხვედრის გამო.“

ამგავმდე მე ვაგვავინთ ცალკე ანაზის სახით ჩვენს ორ უყანასკნელ გამოცემებს, რომელსაც, ვინმეღონენ, თქვენ საინტერესოდ ჩასთვლით და ვისურვებთა თანამედროვე ინგლისელი შექსპირი-ლოგის ავტორ ბრუნსის კრედილი კრიტიკულად ანალიზი.

გულწრფელად თქვენი პატრიკი დონილი.

2 თებერვალი 1959 წელი“.

ზემოაღნიშნული ორი გამოცემა წარმოადგენს 1951 წელს სტრეტორდის თეატრში დადგმული შექსპირის ქრონიკების ცილის („ჩინარე 11“, „სენი 11“ და „ქენი 11“) მასალებს, ბოლო მეორე — 1954-1956 წლებში დადგმული პიეტების მღვირველ ფოტო-ილუსტრაციათა კრებულს, რომელსაც წინ უძღვბის ცნობილი თანამედროვე ინგლისელი შექსპირი-ლოგის ავტორ ბრუნსის კრედილი კრიტიკულად ანალიზი.

ახლა, როდესაც ჩვენი რესპუბლიკის თეატრი ამაზღვის შექსპირის უცვლად „ჰამლეტის“ დადგმას, ზემოაღნიშნულ გამოცემებს და, საერთოდ, კონკრეტულ შექსპირის საშობლო ქალაქის ცნობილი თეატრთან, განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ინიჭებს.

ი. მახვილი

არავითარი პროტექცია — არც სარეგულაციო წერილი, არც ტელეფონის წერილი, არაფერი, თქვენ წარმოიდგინეთ, წინასწარ გამაზღვებლად განცხადებათ კი არ დამპირებია. ამ დაწესებულებებში არავის არაფერზე უარს არ ეუბნებოდნენ და არც არავის ნებართვას იძლეოდნენ.

როგორც კი ჩემმა რიგმა მოაწია და დღე დაბარაშვი შევედი, სადაც მკვიდროდ იყო განლაგებული სავაჭრო ინსპექტორების მაგიდები, კარებთან ახლო მგლომმა მოწვენილი ხმით მკითხა:

- თქვენ ტუფლები გაქვთ, თუ ქალის წინდები?
- მაპატიეთ, წინების კარადა. როგორც გვიხარბანეს მაღაზიაში ჩვენ ყველფერი შევასრულეთ — მივაყვინეთ ახალი სახელური, ჩამოტერულ ადგილებზე წაყვსეთი ლაქი, მაგრამ ოჯახში არაფერ არ აღმოვაჩინა ისეთი ნივთები, რომელსაც შესძლებოდა ამ პარკებლარისსოიანი ხანელაის შედგენისათვის. კარები არაფრით არ იტანდა ხაზინის ძირს ვაზლდა. რაც მოვაფარა, ბავშვებს ეწინააღი, კარადა ტაქსენებს, ასე გგონია, სკრისო.

— ეს ბუნებრივი პროცესია, ხე შრება... გამაზნევა სავაჭრო ინსპექტორმა. — საერთოდ, ჩვენთან ტყუილად ვიქონებართ, ჩველთ კარადა მაღაზიაში და მივიღეთ უკან კუთვნილი ფული.

— როგორ თუ უკან მივიღო ფული? მე აქსესუბლად მგორდება კარადა. იგი ერთ თვეზე მეტია ექვემდე... შეიძლება...

— შეიძლება არ ვიცო... არის ტვირთის მინისტრი № 194 ბრძანება. სასაქონლო-კუთვნილი კაის დაქვინებულ მინისტროდ... მე ვიცო, მე კარად ვიცო. ჩემი თვლით ენაზე შესაზნუნავი კარადები მოქონებ მინების კარებით.

— მაშინ იწუხება და თქვით ნომერი იმ მაღაზიაში, უკიდურეს შემთხვევაში, დასახელები უჭრა რომელებიც იმ მაღაზია იმყოფება... მოითხოვა ინსპექტორმა.

— მართო მე ხომ არ მინახავს. ათი ათასმა თბილისელმა ნახა სამაქრეველო გამოფენაზე დიდებუნი. პრესკა იუწყებოდა, რომ თბილისში დამაზღვრული კარგი ხარისხის ავეჯის ნიმუშები დემონსტრაციისათვის მისეოვებ გაეზახანა.

ინსპექტორმა აღჭურვებლად ამიღო ყუდილიან კარგ მოზრდილი „პაპაკი“. — აი მინისტრის ბრძანებუნი. გამოფენიდან იმ თვის გასცლილ შემდეგ ნახეთ რამდენი ბრძანება, წაიკითხოთ.

„დადასტურებულა, რომ ზვევით ვაჭრობა წარმოებს არადაამაქოფილებლად... ვულფანკეტილო ვითვლილი მე. — არის მრავალი ფაქტი მომხმარებლებსათვის უხარისხო ავეჯის მიყიდვის... დაბალია მომხმარებლის კულტურა. რესპუბლიკის მრეწველობა ეგრ შესარბება ვეგმა, გამოუშვა 27 მილიონით ნაყვლით პროდუქცია. თბილისის სამრეწველო ვაჭრობის № 7, 8, 10, 44, 107 და 137 მაღაზიებში სხვადასხვა წარმოებების მიერ გამოშვებული ავეჯის ხარისხი ამ ჩამოქვეთებულ იყო, ან სრულიად კარბადული იყო მათი გავლით... შემოქმედებელი იქნა სახალხო მეურნეობის საბჭოს სწავრბომების მიერ გამოშვებული ავეჯის 2.091 ერთეული, მათგან 1.068 — 51% დაწუნებულ იქნა ან დღვეტების შესეკეთებლად დაუბრუნდა წარმოებას — უფრო უარესია ხარისხით რესპუბლიკის ადგილობრივი მრეწველობის საწარმოთა მიერ გამოშვებულ ავეჯო. დაწუნებულა ან დღვეტების გამოსაწარბრებლად უკან იქნა დაბრუნებულ შემოქმედებული პროდუქციის 95.8%.

...აერხალით სავაჭრო ორგანიზაციებს მიიღონ სოხუბუნა და ვაჭრის ავეჯის ფაბრიკების, ქუთაისის საწარმოო კომბინატის, წულკეთის საწარმოო კომ-

ბინატის გრებილო ცაებში, სოდალუნის საწარმოო-საწარმოო კომბინატის გრადები, ლთიონის საწარმოები.“

ალბათ, უცაბედად გადაფურცლად რამდენიმე გვერდი პაპროსის ქალღლისა და არც ვაჭრობის, მაგრამ ძალფუნებულად წაეკითხეთ: „ვაჭრობის მინისტრის ბრძანება № 131 არ არის შესრულებული“.

მიგზდი თუ რაც უნდა გამეკეთებია, სასწარფოდ უნდა დამეჭირავებია საბარგო ტაქსი, მუშუმი და მაღაზიაში წაწელი კარადა, რომლის ათვისება უშეძლებელია შეეძინა.

გამოცლა, როგორც ჩანს, მოუხერხებელი იყო. რა უნდა მიმეღო სანაცვლო?

მე და ინსპექტორი მეგობრულად დავმოხრით ერთმანეთს; მან, როგორც ვაწილილმა კაცმა, მომცა საწარმოსოდ განსაადვირო რამდენიმე დარბება.

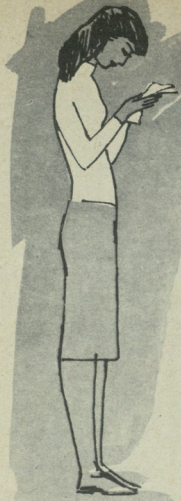
პირველი დარბება: თუ თქვენ მუდღვესთან ერთად მიღისათო თეატრში ან სტუდიულ უსათოდ თან წაიღეთ ერთი წვეული სათადარიგო ქალის წინდა, რაც დრო გადის, ეს უცილებელი ხდება. თემუც, არის უფრო რადაკადურა წინდალეობა ვინც ამ წინდებს ქსოვს, დახეფებით მოითხოვს, რათა გამოყვლება ადგინას წინდების მყიდველ ქალებს, რომ ეს წინდები ფაბრიკაში თითების მიუკარებულად ყვითდება, საამწროში აქრბადულია გრბელ ფრჩხილებიანიების შესცლა... და აი, მიყიდულმა ქალებმა ჩაიკვან და გაბარონ ეს წინდები ისეთივე წესით, ველოტრს შემთხვევაში, მოიხმარებონ მოითხოვს, რეზინის ხელთაიმპეტი. მაღაზიაში იძებენ ყოველგვარ საბაბს, უცილოტრსობად გვეწინადღვეტებთან, არ უნდადა წინდების გამოცლა. მაგრამ, ჩვენში დარბეს და, ამ დღვემ წინდებისაგან ვანაწარბება ქალებმა უკარა, ასე კაცებმა ვაჭრობის სამინისტროს პასუხისმგებელმა მუშაყვამა წარმოა: „თბილისის ფაბრიკის მიერ გამოშვებული კოტონის წინდებს ყოველ ვქვთ დაბალი სამომხმარებელი თვისება“ (ეს კანცელარულ ენაზე უბარბო სამომხმარებელი ენაზე კი — ცუდი ხარისხისა).

მაგრამ ხომ არ აქვს ამ წინდებს კიდევ ერთი თხოვნილი თვისება? — ვაოტებით ვაგიფთქრო მე. — იხევა ისინი თვალის დახამბამებში, მაშინ, როცა სარბაგ-სატრიკოტაო კომბინატი და კოტონის წინდების ფაბრიკა სისტემატურად გეგმაზე მერ პირველ ხარისხის პროდუქციას უშვებენ... მათ ესაღლებიან, ავილოებენ, მაგრამ წინდები კი იმლება, თვლებში ცვივა... უსათოდ აქ რაღაც გამოტრბონ ამზავია.

მეორე დარბება იქნებოდა ფესისცელებს უფრო სწორად ეს გაფრთხილება იყო — უცილოტრს სტარობების ვაჭრემ არ შევიძინო ვერც წოდებელი მოდელის ფესისცელები ან ქოშე (ბოსონოვენი), რომლებიც შეკრბალია ადგილობრივი მრეწველობის, უხინათლოთა საწარმოლების და სარეწოო კოოპერაციის საწარმოო კომბინატების მიერ.

დღე ხდის განხვევლებში ისინი საერთო ძალთ ავსებენდნენ მაღაზიებს და ვანსაყუთებთ ფაბრიკების მაღაზიებს, ლევის ფესისცელები და ქოშები. მაგრამ, ერთი მიზანით, რა ვანსაყვებმა მაღაზიაში ფესილია უვარბის ლევის ფესისცელებს, თუ ვაჭრბის ვერეწოწოდებულ „მოდელისა“. ისევე მოტუელებია!

...არა, ვაჭრობის ინსპექციონი ტყუილად როდი შეესულვარ. წინის კარადა ვერ გამოიცვალეს, მაგრამ სადავებოდ რამდენი ძვირფასი ეწინა მივიღ... კიდევ ერთი რამ მინდა ვაგიგო, ნუთუ ყველა ამ მიხერბებულ წუნდებელს არავისი არ ეწინაა. ნუთუ მართლა არსოდეს არ თხოვნი მათ პასუხს? ძალიან საწუნებართაო!

ეს უცანსელოა, ამის მეტს აღარ მოგწერ, რადგან ვიცი, რომ აღმაიანის გველს მასთან ლანარა, ვისი საქმედ საქებურად არ მოგვანია...

როინ როსტომაშვილი

შეოიდე წაითვის, მესხადეც... კიბოები გართულმა ვერც კი შეაწმინა, რომ ძმა და დედა თავს დასდგომოდნენ.

- ვისგან არის, რა წერილია? - ჰეობა ძმამ.
- ისე იმისგან, ისე ის მწერს, სოსლანი
- მომეცე აქ... - მან წერილი ხელიდან გამოგლეჯა დას და გაფიცვიებით დადაეცოთა... - ოსი ოქმა არ უნდა მშვენიერად იწებებ: არ მაქვერდები, იუჯა ბედნიერი!

ესეუა წერილის ასე აკვირებულად იწებებს...- სიტყვა შეუბავა დამ, მაგრამ დედამ არ აცალა: - მოიცე, შეოი, პარემ ბოლომდე ჩაიკითხოს; განაგრძე, სოსლანი

სოსლანმა წერილი ბოლომდე წაიკითხა და დაკინეოი წამოიხანა: - მშვენიერია, ლოცვით დაიწყო და ტრირილი დაამთავრა

- რა კარგად წერს, გული ამირეუა, შეოილ- ანხლად თვალდამწუხმად დედამ ძილგას დასარტო საოქმედი

- დედა, დაუფიქრდი, რას ამბობ? - გაეცხლდა ცისანა. - ვიდრე კარგ წერილს დასწერას, ჭრს კარგი ვაჯავი უნდა იყოს!

- ვიცი, რას არის! - დინად მთერე დედამ. - წერი სოსლანი და ის ერთ კულმოდ სწავლობდნენ. თუ ეწველობა ჩემს სახლში შეუდგომოდნენ. თუ კავიწერებდა თუ შეუწე უკეთ ვიდნოს. ძალიან წინარი, თავიანანი და ელქმედა მიეყო

- დედა, მაოცე შენი უფარბინობილი, იმას თუ ციკილი განზარავა ჰქონდა, ვიდრე ჩვენს ოქანს და ფერი უარისად დაპარავა, თვალები გაუფართოვდა და მუხებზე ხელის გადამსლი წიხირჩხილა:

კარა შეილა და დედას მიხანა:

- გვეღერას, ხვალ ჩვენი სკოლის მასწავლებლები, გავცეთილებს დამთავრების შემდეგ, რუსეთში მივღვიართ.

დედამ მაგიღიდან წერილი აიღო და შეიღას გაუწოლა:

- არ, კიდევ მოვივიდა ჭრ ეს წაიკითხე და სხვაზე მთერე ელოდარყო!

ახალგაზრდა ქულის ფერი ცეცავლა. წერილი გამართავა, მაგრამ წამიერად გაშრა და გახვებდა. მან უაროდ გატეხა დედის, მწერდა ოთახში შევიდა, რეუდულები სახეს წინადა დადებდა: მიჯოთ სკამზე, ლურჯ კონფერის დაშვებდა, ცუბე გადაიკითხა მისამართი და იცინი ვისკავც იყო... იცინო და ფერი უარისად დაპარავა, თვალები გაუფართოვდა და მუხებზე ხელის გადამსლი წიხირჩხილა:

- ის არის!

იგი მოწვევით დეცა სკამზე, კარგა ხანს ვერ მოახსრება წერილის განსა, კონფერტს ხელში ატარებოდა და უარსად თვალისა ციხობებოდა: განსანს? რისთვის? ისეც ის ამბავდა იქნება, რანავ წინა წერილებში სწერდა. სისხლი რაავზე ამოღებოდა?

- ვისგან არის, შეოილ? - შუამხანდილად გამოსძახა დედამ.

- დამაცე, ვკითხულობი! - მან მართლაც გახია კონფერტი, წერილი ამიღო და წაიკითხა:

...ცისანა, ჩემო ოცნებებო!
არა და შეიწუხები, იუჯა ბედნიერი!
არად ვგწერ ამ წერილს? მე თითონ არ ვციოი მხოლოდ ეს კია: როგორც მწერტავლმ წავალი, იმე მომწავტრება ხოლმე შენთან ბასი, შესაძლებელია იმითომ, რომ აღმაიანის ერთი დასწრდულებელი სწავრავა თუ სურვილი ბუნებითად მოგვცადა: არ დაგვიწყნოს იმან, ვინც შენ არ გავიწყნებდა! უფარად მას, ვინც შენ გეყვარს!

გამოტრებილი გებეცე: მე ჩემი საბოლოო გზა უაჯრე ვიპოვე, დიდად კმაყოფილად ვარ, ვებმ შეიქვა - ბედნიერად შეიქვი, რომ შენ... ო, არა, შენ ჩემს გზას არ გაზიარებ, ვიცი ტუჩს აუჯრავ და... საბოლოოდ დატრწმულები, რომ ჩვენ ერთმანეთისთვის არა ვართ გაჩენილი!

- არაფერი სრულად აფიქრე, სოსლანი! გულწრფელად წამოიხანა ცისანამ. - ვინ დაგამბავს: მე იმას ვუვალავ მტელ დეგობი პატვის, სულ იმას ვიდლობდი, რომ სხვებზე უფრო სახელოვანი ვაჯავი გამოხეულიყო სწავლამი რომ უპარდა, მაეცდებოდა და, ალბათ, ამიტომ ვაჯე-უბედი ამას...

სოსლანმა მოუხმინა, დაუჭერდა და საგონებელში წასულმა წერილი ისევე ხელში აიღო დაბედა, რადეც წაიკითხა და ცვლავ ჯიბის დას:

- ერთი ეს მოთხარი, ცისანა, ამას რაზე გწერს: ვიცი ჩემს გზას არ გაზიარებ, ტუჩს აუჯრავ?
- რაზე? იცი რაზე... - ცრბა ხანს შეუცომანდა ქალი. - შენ უმაღლეს სასწავლებელში შეხვედი, ის კი ჩაიჭრა და ისე შემიწდა, უმაღვე გააწყვიდა: უმაღლესი ჩემი საქმე არ არის, სხვა გზა უნდა მოგნახო.

- შენ რა უახსენებ, ნუთუ არაფერი გითქვამს? - როგორ არა! - გულწრფელად აღმაიანის სითამაში განავტრო ცისანამ. - მე ვეღარ მოვიგობინე და მდინი კარგად გამოვლენდი. თუ ხე გეარებდა სწავლა, მისი აცემის ღირსიც არ უფილანა-მეთომ... კრტიც არ დუქრავს, გაბრუნდა, წავიდა და მას შემდეგ აღარც მიხანეს!

სოსლანი სულმდა. ცისანა მას მუხებურებდა, როგორც მხსნებს, რადგან ამ საქმეებში საკითხში გარკვევა მისგან ელდა.

დღემდე დედის, თავისი ქალის ბეღელ და სილამაზეზე არც უფიქრია, რადგან ამ საქმეების უმაღლესის დამთავრებულად ღებდა. იგი ერთ-ერთობი იმიოც კმაყოფილი იყო, რომ მისი ძალი დაუტყობოდა შემომოსიყვარეობას ინდელ, და ცხოვრების ორმოხიარობა აჯრე ადვილად არ დაელოებოდა...

ცისანა მართლაც ბევრს მუშაობდა. როგორც კი პედაგოგიური ტექნიკური დამთავრა, საშუალო სკოლის დაბალ კლასებში მასწავლებლობა დაიწყო, ხოლო ცოდნის სრულყოფისათვის, ერთსა და იმავე ღრის პედაგოგიურ ინსტიტუტის დაუსწრებელ ფაულტეტარად შევიდა და ორმაგი შორი-მა უბედობა: სხვებთან ასწავლიდა და მათთანვე სწავლებოდა! მისი ძმა მართალია მთელი უფროსი იყო ორივე წლით, მაგრამ ამაყად იბილას სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფიზიკა-მათემატიკის ფაულტეტის მუხებოც კერძის სტუდენტად ითვლებოდა და ხელის შეწყობა სპირდებოდა! მას შემდეგ წლის წინაა გარკვევდათ და. როგორც კრინეულები იქნას, გვიანინი პენსია ეძლეოდათ. ასე თუ ისე, გაუმტრებლად ცხოვრობდნენ, რადგან სოსლანი სტიპენდიას იღებდა და ცისანასაც უაჯრე ხელშეხი შემოქმინდა სახლში.

სოსლანი დედისას სდუმდა, დედამ მოინდომა საქმეში დასწერა ჩარევა, მაგრამ ახალგაზრდა ვაჯე-კაცმა დასწერა. იგი დას მუხებურდა და ანახლავ ჰქონდა:

- არც ერთ წერილში არა გწერს, რას აკეთებ, სად არის?
- არა! - მოყვლად მუჯავი იმდა.
- ამ იმსებლად, ნამცხვად იმსებლად! - თაკისთვის ჩაიბარებდა სოსლანს და უწევს დუგე-ცურდა. - რა უაჯრე, სად არის ამ წერილის კონფერტი? თითონ თუ იმალება, ჩვენ უნდა ვიპოვიო!

— როგორ, ჩანარადა? — ძალზე განცვიფრებულა ცისანმა მან გულსასრში სტყვა ხელი.

— სულ უბრალოდ, სასოცარო შედეგად ის პუნქტი იქნება დახვალბებულად, სადაცაც არის გამოკავშირებული, ხოლო ჩაკე გავიყვებ სხდ არის, ახალს დავუკავშირებ.

— ცისანმა დამუშავებული კონცერტი მომხმანა და სოსლანს მაჩვენა.

— ჩაო? რა ამბავია? — უშედეგად წამოიხმანა მან. — ცხრა მოსი იყო ტებბ და ცვირინი კი უყოფლა, ფოსტის ბებულე... თბილისში? სწრაია? — შეუდგებულა — ლამის შეკვივლა ცისანსა.

— სამი-თბი წელიწადი თბილისში იყო როგორ დაიბადებოდა, რომ არავის ენახა? — ახლა ჩაიფიქვდა. ექნება გენახოს კიდესი — შვილად მიიღო დედამ.

— არა, აქ რაღაც სხვა შემავიხანა? — არ ცვირებოდა სოსლანმა. — ვინმეს გამოატანდა და აქუბრ საფოსტო უფროსი ჩააღებინებდა... ამხელ წინ მოსულა წერილები შეინახებ თუ არა? — ცლავე ჰკითხა ცისანსა.

— უკვლავ შენგებულა მაქვს, როცა უშვებდები, თავში მიფარებოდა — ცისანმა საწერი მაგიდის უფრა გამოაღო და წერილების მთელა დასტა ამოჰყარა. ჩომოდეს მოხვდა, იმას სტყვა ხელი სოსლანმა და ცლავე განცვიფრებით შემაჯერა.

— ბიჭოს დღეს მიხსულ წერილს მისამართი ქართულად აწერია, ხელო არ ამას კი არცხულდა! — იგი ერთ ხანს დააბტერდა ფოსტის ანაბეცს და ურთავსად გავიწყებულმა წამოიხმანა: — ძალქავი სტალინი ის... ეს ხომ უკრანიაზა? — მან უკრანიაზე უშოგავიხანა? — იგიობს პირადებულმა ცისანმა.

— სოსლანმა ახლა სხვა კონცერტი აიღო.

— აბა, უფროთი ეს კიდევ მაგეცვიანდა არის! — აჩვენა ფოსტის ანაბეცის დღეხანა და დას. — ეს კიდევ... დამავი, კარგად არა ჩანს!..

— არც იცნო შედეგდული იყო, რომ მაგდენ ქალქებში სასიერად წასულიყო — შეაწვევინებდა დედა! — რაღაც სხვა ხედვს, უშელონი, გული მეუბნებოდა... ცლავე რაღაც უნდა ეთქვა, მაგრამ სოსლანმა შეუშალა ხელი.

— ამას უფრო, დედა! — ახლავ კი მოხულ კარგდებულყო რეგი. — მოსკოვი მოსკოვი უყოფლა, მთელი რუსეთი შემოვლულია საკვირებულია, საყარა ვითო!

— მაგას კითხო ჩაიბე არსებითი მნიშვნელობა აქვს? — ხმის კანკალით დაიწყო ცისანმა. — სადმე საკვირო ორგანიზაციებში იქნება შემდგომად და ისინი მოაქვდნენწინ?

— ეს კუხსთან ახლია — უშედეგად დაუდასტურა სოსლანმა და აჩქარებით განაგრძო. — თურმე რუსეთში... დავიწინებდა? — ამიტომ ვეღარავად შეგვგვი ჩაკე ჩამოსულა, ახლა მე ვიცო, სადმე მიავხანებ მის კავალს, რომ არ სტელიურ წერილებს მის დაქანს ვაძვირებ!

— გულის ძვირას ვადაჩვიე და წერილები უარ დაიწერება, შელოლი! — მარჯამდნიშვნელოვანდ უპასუხა დედამ.

ერთხანად ოთხნი მეზობლის პანწანეს გოგონა შემოვარდა.

— დედა ცისანა — ქუილდა იგი. — ჩქარა, ჩვენსა წამოიღო. ტელეფონზე გიხივიც!

— ტელეფონზე? ნეტავი ვინ ექნება? — ცისანა სირბილით გავარდა ოთახიდან. სულ მალე უკან დაბრუნდა.

— აბტბუსი უშოვიყო, ზეაღ უსუსვან ენახავ, დღეს! ჩანდაბას ყველა უძღღღარით ადამიანი და მისი ნაქალაქები!

ბოლოს ისინი მარტინის ღუმელებისკენ წაიყვანეს, სადაც ფოლადს ადნობდენ და ყალიბებში ასხანდენ...

თვითრად ღუმელებთან სამი თოი ხოცა ცირაბილბეა გრილით ჩაიბის საჩრტეებით ხელში. ვიდრე აქ შეიფიქოდნენ, ექსტრანსტა მძღღმა უახუნს ეველსა, რომ ეს სამაქრო იყო ძირითადი ნაწილი რუსეთის კარხისა, რადგან აქ, მარტინის ღუმელებში, რეინოსური ნახსენებები ადნობდენ, ადღელდებოდნენ. რომ ბედილი წინდა ბარისბოვანი ფოლადი, უღმელების განშუავებულნი ნაკეთი ღუმელები, 1800-1800 რადიუსიანი სიციხე იდგა და მასში ფოსტის რეინო ჩინეს და თურ იბე დღელდა, თითქმის იქიბი პრუბუბუნებში. აველფერი ეს ადვილად ირეკის, მაგრამ მისი ხელოვა კი ძალზე გვირბა, რადგან ეს „ფეხა“ თვლისმორტეული სინალოდს გამოსცემდა. აველს, ვისკაც მზის სათავებელი ჰქონდა, ერთი წუთითაც ახარ მოუსორტებანი სიხანეს, ხოლო ვისკაც არა ჰქონდა, თვითონ მიმუშავებუბა პატვისებში მარაგების, ათხივებს, რადგან უსათვალბებელ მულტარე ფოლადს შენახდებოდა გაუფრახობდებოდა დაძინად დაბერებინებდა.

ფიქრებში წასული ცისანა ექსტრანსტების უშეველოდ მოძრაობას გამოაფხიხნა. რაღაც ახლი ამხავი მოხდა, რომ ქალქი და კაცის ოთხი შევაგალს მაჩვენებდ. სწორედ ამ ღუმელების არაიხანადია, რომდღეს უფრო იყო და იქიანდ დღეხანა ერთი მარტინული შევი მოღოლოვებდა, ირგვლად აველს და აველფერს აკავსებოდა. ოთხი ახალგზარდა ვეჯავი ამ ღუმელებთან ტრიალებდა — რეინოს საჩრტეებით და რეინოსავა ჩანჩქებით ხელში. ერთხან აველფელე უფრო წარისადგებდა და ახლბო, ამ ბრედანის უფროსმა, რეინოს ჩანჩქე მთელი მოიარტა, ქრახსთან სულ ახლბდებოდა, სწრაფად ამოვირა მომუშავეუ ფოლადის „ფეხა“ და ადვილ სწრაფდ, თითქმის დაიხასილბნა ბორკი ამოჰყარა ქვაბიდან, ფოლადის ვეჯარას სიხელ რეინოს იატქალე გამოეღვირა და სახელე სათავებელიც ერთხან სინადაფრტეული ჩაყვდაცა, ამ დაფრტელ ნილბს დააბტერდა, სხვებიც ათავად დადგენდ და ისინიც თვალთ დაკვიდენ მიოჯარა მტქუნავ თო მორაოდელ სიხებს... ერთი პირველთაგინი ციოხა იდგა წინ შვაი სათავებელიც და აველფერის ხარხად აღებუნდა თვალურბს...

— ეს... ეს რა ხედვა? — იგიობს მან ძალზე გაოცებულბსა.

— ამწრმებენ, ფოლადმა დღელი იგზარა თუ არა? — მოვიკ ექსტრანსტების მძღღობა.

— მერედა, როგორ უნდა გაიგოს? — ცლავე წამოიხმანა ცისანმა.

— გამოდილი და საქმეში დაბეჭოდებულყო კაცი დახედავ თუ არა აქყობს, ამ საიდუმლოს მოზღღოდ განმკვიდრინი ფოლბენ! — მტყცენ მბით უპასუხა მძღღობა.

ცისანა თვალხარხად შეტყურებდა ახლგზარდა ვეჯავის სულ უბრალოდ მოძრაობას. რეინოვ სანაოურო სისტემაში მან აველფელე წინ მისი

თვითრად მოქაშეთი ყველა ვაჩირო, შენგებარ მაგვარ მოცემული ახლო ტექნიკის და თვითრად წარგდებულბდი კონსტრუქცი შეტყურებულბდი ულკვებიკი... თვითონ ის იმ იმდენად იყო ვაჩიკვებილ თავისი სპეცირი, რომ არაც ეს უკუშეწინავა ამოღნა ხალხის შემოვარდა ირგვლად. იგი დაბავი ინტერესად დაუტყურებდ ფოლბდის ბორკელს ხოლო მისი თანავერბნი ვეჯავებულბდი უბრედნენ მის ბრძანებს. ურბარად ეჩვენებოდა ვეჯავი წამოხდა, თავი უბრუნდებოდა ვეჯავის და ერთი ერთი თანავერბნი ხელით ხელდა. ანაწნა, მან სავლად ეღმდარბის ღელესი თითი დაჭარბა, ფარე ამირადგა, სწრაფად დამწვა და ღუმელები ისევ დაბოტრა. ახლგზარდა ოსტატის კნახე უკავიყოფოლად ჩაიქანა ხელი, რაც იმის ნიშანი იყო, რომ დღელილი ვერ კიდევ აღმოა.

ცისანა თვალს ახარ ამოტრებდა, ავერ მან ჯერ ირბილა ვეჯავსად განწვა, შემდეგ უკლი მოიხიდა და აველფელე ვერ გამოუჩნდა ფართო შეხებზე ვეჯავსად მოიარტა ირგვლად დაფრტეული ხეუბნის ოთხი. ერთხან მან შვაი სათავებელიც მოიხიან, მუქე ქრული ცხვარბებით უშელოდ მოწინად და შვილიდა, საინარია ღმობით ვეჯავსად ირგვლად შემოვარტებოდა. ცისანა მესხეცხელებითი ვეჯავდა ერთი ახალბედა მან იცინო ის იცინო და თავდაიწვევითი შეტყურდა.

— რომდენ

— მოვილდნენ აველს ურბადებმა მივიქვია და უფრო ახლოს შემოვარდნობენ ახლგზარდა ვეჯავის ირგვლად. არინა თავისი სახელის ვეჯავსად ქალს მოიხიან დაფიქრებულბდი თვალბნი. დღეხანა მთ უარა ვენე იყო, სასაოფლო და ღებნი აულბნა, ირბი ვენე წინ გაიფარა, შეტრიალ, რომ მისკენ ვეკველყო, მაგრამ უყუბ ისევ მოეშვა, ხელბნი მოკეთილოებით ჩამოსვლიდა საქანბრებში. თავი ჩამოდა და ისევ ფოლადის სიხებს დააბტერდა, რომდღეს ახლა უკვე წიოლად ვეჯავრებდა.

— რომი რომი — ცისანა ადვილს მოსწულდა, მასთან მივარდა. ანგარამოუცხედლად სტყვა ხელი ხელი და საველფერის კლითი დაუპარა: — რად იმბელებო? რატომ აქამდის არ ვამავებინებ, რომინ, რატომ?

— მასკითი! — წინარად მიგოვარდნო. — არ მინდოდა ამ მდგომარეობა ენახებ უნებ მის ახეთი საქმეანაში არა ვწინებ მე იგი, მე... — მან გულბედა დაიწყო და ქალს ვაუბრებდა.

ქალმა დღეხანს უფრო ადვილბდა და ბოლოს ანგრბოლბდა:

— შენ სხვა ვაით დაუფლებიხარ მიცინებრბას, ადამიანი, პირქველბმა შეცადინებომან ვეჯავდოდა... მე უნდა მცოდნობა!

როინმა დასტყებოდა მზერით უპასუხა, მაგრამ თქმითი ეს ვეჯავრებო უფრა, მათ ირგვლად რეინოვად შემორტებულბდი ექსტრანსტებმა ჩერბული შეტყეს.

ცისანმა თავი ჩაიღწნა და ღმდესად წაიღულბდა:

— ეს კიდევ ხომ არ დაიბოლბი, რომინ?

— მე არ ვიბელებოდი, მაგრამ შენინ მორბადებმა მიქონდა! — მოუგან მან სტელიანდ და უყუბ ქოლო შეიკვალა. — არც ინფინერი ვარ, არც ექმნი, მაგრამ რაღაცს მანეს ვეკეთებ, ამას ჩემი ვეჯავი მჭვილი წერილები დაიწყო, ადამიანებს სწორად ვეჯავრებო ხოლმე საკუთარი გულის ტკივილი და სხვადასხვა ხერხით ვეკლდობო მის განტურბნას! წერილების სხენგებულ ცისანა იყო შეტბა, თითქმის შუბი აბატკის.

— ეს! მაგვარ წუ, შემდეგ იყო, რომინ არ შემიძლიან, ღამის გული წამოვიდეს! — იგი სწრაფად მიბრუნდა, მოხუც მანწავალბებლ ხელი მელავლით გაუყარა და სწრაფად ვეჯავი და უფრამარა სამაღლიდენ ექსტრანსტები.

როინი მის კვლს ვეკუტრებდა ვეჯავრებულბდი, შემტრიალ და იქიანად თვალდანამოღო...

შ ე ლ ვ ა გ ვ ი ნ რ ი ი ა

კავშირის
გზისკითხვა

ქართულმა მწერლობამ და ჟურნალისტიკამ დაპირგეს ნიჭიერი მთარგმნელი-ლიტერატორი და პრესის შესანიშნავი მუშაკი, ჟურნალ „დროსის“ რედაქციის პასუხისმგებელი მდივანი — შალვა გვინჩიძე.

თითქმის ოთხი ათეული წლის განმავლობაში შალვა გვინჩიძე ჩვენი ჟურნალ-გაზეთების წამყვანი მუშაკი იყო და ჩვენი პრესის ცხოვრებით ცხოვრობდა.

იგი ფუნქციონირებდა დაუღალავად შრომობდა და დიდხანს მცირე სამუშაოს ერთნაირი კეთილსინდისიერებითა და პასუხისმგებლობით ასრულებდა, თავისი მონღომებისა და შესაძლებლობის მაქსიმუმს აძლევდა საქმეს.

გაზეთისა და სასტამბო საქმის შესანიშნავი მცოდნე, თავმდაბალი და კეთილშობილი მუშაკი—შალვა გვინჩიძე თავისი მაგალითით ზრდიდა ახალგაზრდობას, მას უპირავე მეგობარი და დამყვანებელი ჰყავდა, როგორც ჩვენი ჟურნალ-გაზეთებისა და წიგნის საქმის მოღვაწეებში, ისე სტამბის მუშებს შორისაც.

შალვა გვინჩიძემ მრავალი წინა თარგმნა მაღალხარისხოვანად რუსულიდან, მაგრამ მის მთარგმნელობით მუშაობაში განსაკუთრებით ძვირფასი და მნიშვნელოვანი იყო ჩხვრის ლიტერატურის ნიმუშების თარგმნა. იგი უკვე მასაჟში მყოფი, თითქმის მოუცდელი კაცი, ახალგაზრდული გატაცებით დაწვწავ ჩხვრის შესწავლას და ჩვენს თვალწინ ალაპარაკდა ამ ლამაზ ენაზე.

შალვა გვინჩიძემ პირველი ქართული ლიტერატორი იყო, რომელმაც ჩხვრის ესოდენ საფუძვლიანად შეისწავლა. მან თარგმნა ჩხვრის ლიტერატურის რამდენიმე მნიშვნელოვანი ძეგლი და ქართველ მოთხზველს ვაკანო ეფრემის ამ პატარა, მაგრამ კულტურით დიდი ერის ლიტერატურის მიღწევები.

მან უშუალოდ ჩხვრიდან თარგმნა იან ამის კომენტის თხუთღობათა მე-2 ტომი, ალიოზ ირასციის „ძალთუთავნი“, კ. ჩაშკის „სივრცის“ და იარსლავ ჰაშეის საკვეყნოდ ცნობილი რომანი „ყოჩაღი ჭარისკაცი“ თავგადასავალი“.

შალვა გვინჩიძე დაუღალავად მუშაობდა ჩვენი ქვეყნის კულტურული ურთიერთობის განხორციელებისათვის. მისი მეტოქეობით ეურნალ „დროსის“ რედაქცია იქცა იმ ბუნქტად, სადაც სიამოვნებით იყრიდნენ თავს ჩვენი ქვეყნის ჩხვი მეგობრები.

შალვა გვინჩიძის სიცოცხლე შეწყდა იმ დროს, როცა მას ჭირ კიდევ ბევრი სამსახურის გაწევა შეეძლო ჩვენი კულტურისათვის. მან ბევრი ვერ მოასწრო, მაგრამ თავისი წივი და ენერჯია მთლიანად მოახარა თავის საყვარელ საქმეს, საზოგადო საქმეს.

* * *

რომისათვის მიხედა შეგარულა, ცისანა აღარ შეუწყობია წერილების წერით, სანავეგროდ თვითონ მიტყ აღაძვებდა ცისანს წერილობა...

შეხვედრის შემდეგ სამი დღე გავიდა. დასვენების უამრ ხორციფერ კონკრეტ გადასცეს. გახსნა ცისანს ზღა იცყო. მღელვარებისაგან კინაღამ თვალი ბუნწმენდა. როდისა და როდის ძღვას შესსდოა დავნიშნულ ირითღ სიტყვის წაყოტხვა:

„რომის დარწმუნებულ ვარ, ჩვენი სახლის გზარ აღვიწერება. მნახე, უთუოდ მნახე!“

კვრარ დღს ისვენებდა. გააწყობდა უჯანსაღულად კიდევ ცისან ბედი და სტარფოს სურვილი შეისრულებინა. ახალ სავაგრო კოსტუმში გამოიწყყო და ატკობუსით თბილისისაკენ გაფრინდა.

ცისანამ ამ შეხვედრებზე არც დედა დასწრო და არც მამა, ქალს სურდა ჭერ მარტო მოლაპარაკებოდა. დედა სანაგროს სასყიდლად ვაგზანს, მამა კი ამხანაგვთან გაემგროს სამეცადინოდ...

რომის მოვლდა. პირველს მიხალღების შემდეგ ერთმანეთის პირდაპირ საყებზე ჩამოსხდნენ. ახალგაზრდა ვეფხვი ჩვეულებრივ სიღინეს და სიტყვაყვარობას არ აღუტარებდა ქალის დამუნქებულყოფა და გაფართოებულ თვალებით დაშტერებულა მის ფერმკრთალ სახეს და ნათელ შუბლს.

— რომს, რუსთავში სკოლა არის? — ქარვა ხნის შედგებ იყოთა მან, ვეფხვა ცოტა არ იყოს გაკვირვებით შეაქვდა.

— სკოლა? როგორ არა! ჩვენი ხომ წესად

არის, რაც უნდა ღიბი საქმე წამოიწყონ, უველაზე რინ ჭერ სკოლა, სავაგდოყოფა და სანკოთხელო უნდა გახსნან, შემდეგ კი ვანარაულ დიდი საქმეს შეგანან ხორცი რად კითხულობ? — ხმის კანკალით შეეცობთა რომის.

— სადაც ჩემი ქვეყნის დიდებთა იქმნება, მეც მინდა იქ ვიყო, იქ ვაწყობდე, აფურს თუ არა, მანწინა კენჭებს მანიკი განა შენც ამ სურვილამა არ წაიფუჯანა რუსთავში?

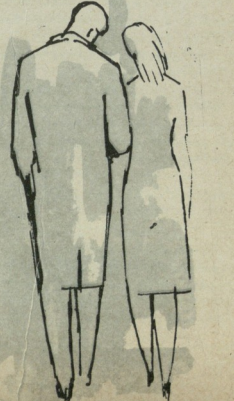
— მე არ ვიცი... — დაბნეულად მიმოკ რომისა და უტყებ. თითქოს ვანსავალი იპოვო, მხანასტუპით მიფუცი: — მე, ჩვენი ვანსურების შემდეგ, რუსთავის საუბარყო-სანქარის სკოლაში შევედი. უველა სავანს პრაქტიკული მუშაობაც თან ახლდა და მანთ გაიდავილა სწავლაში წარმატება... სულ ეტყის თუ რავმეცადინეს, შემდეგ კი რავმეცადინეს მიგავალენეს ფოლადის დნობის რთული ტექნიკის ასათვისებლად. სრული ორი წელწინად ხან ქალაქ სტალინიში ვადიოდო პრაქტიკას, ხან მკაცრყო, ხან კი გარლოვყო. ბოლოს ექსპერტობის მოსკოვიც დამატარეს... ნახევარი წელიწადის, რაც დავბრუნდი. განა შეიძლება ასე უტყებ მეც გამანდნეს რუსთაველელთა კეთილშობილებაც? მანაიცი. შენს ნათქვამს ვიმეორებ, შენ ასე მოგვცდებინა...

— მე რუსთავის ახლამა დაბინებამა ძალზე მომიხიბლეს, გვიმის, რომის?

— რომის შეკრთა და ასევე შემტრთალმა წამოიძახა:

- არ მესმის, რაზეც ვამაგებენ, ცისანა!
- მომიხიბლეს-მეთქი მომიხიბლეს და...

ამ შეხვედრის შემდეგ სრული ერთი თვე გავიდა. თბილისისკენ მიმავალ გზის პირას, სასანაროულან სახლის აივნებიდან და ოთახებიდან, სწორედ იმ მხარეს, საიდანაც მოჩანდა რუსთავის სტალინი და კულტურის სასახლე, შამაო საღამოს ქორწილი გაიგარებინათ და სახლის მხიარული სუფიან თუ ომბიანის სიმღერა, რუსთავის ქარხნის შრომის სიმფონიას უტრთადებოდა. შორად მანუარტებლს ისეთი შთაბეჭდილება ექმნებოდა, თითქმის აღმანებლის ხმაც და ქარხნის გუნდულ რომის და ცისანს ზღინებინებს ერთნაირ აღტაცებით უღმდრიათ!

კ. მარქსის სახ. ხიდი

ფოტო მ. კახლავსკი-ყუშიტაშვილის

ქ. ბაიანი

ჯობლენა

მთიანეთი

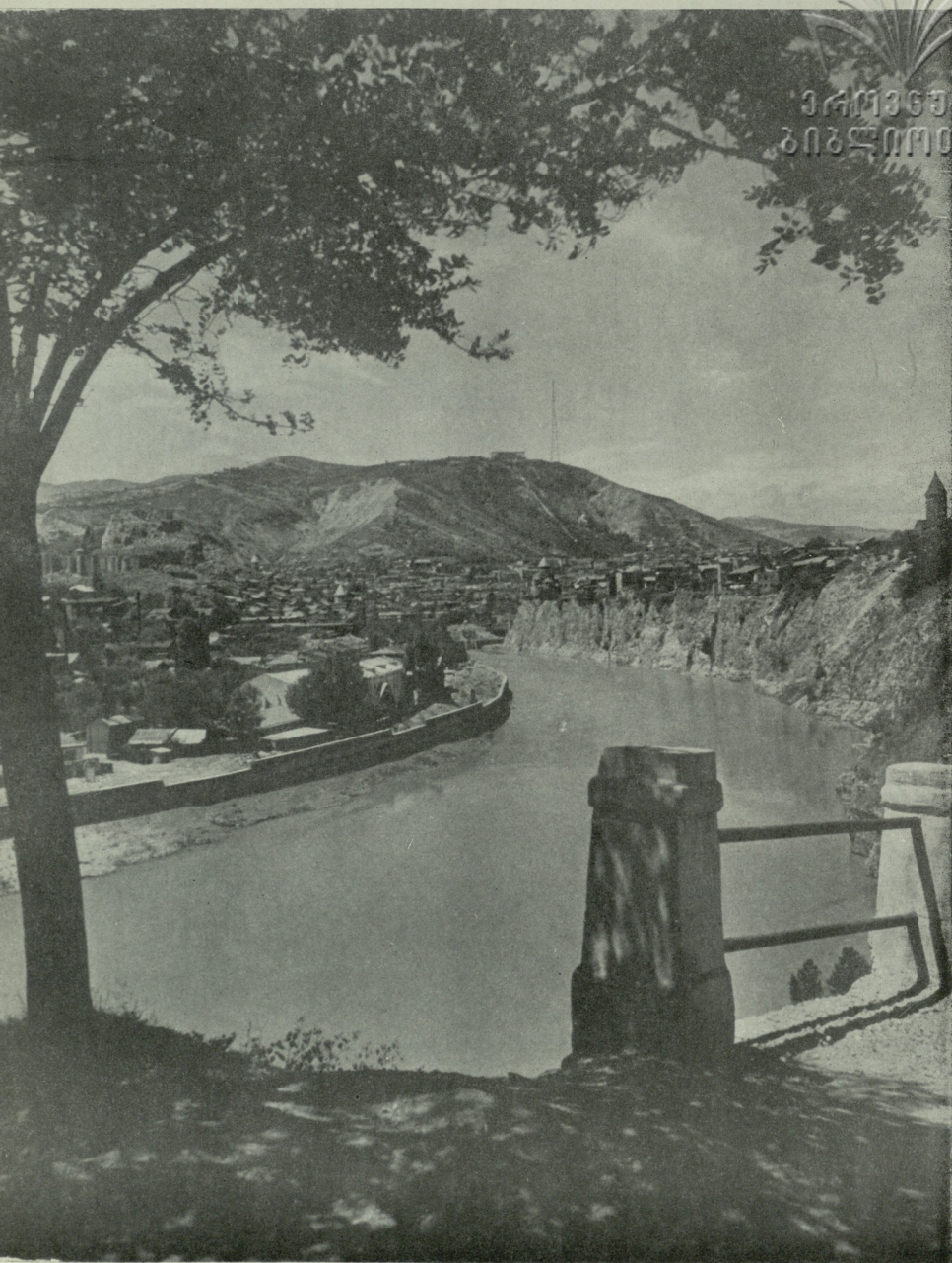

საქართველოს ხელოვნების სახელმწიფო მუზეუმში მოცემო
 ცნობილი არის მხატვრის ნიკოლოზ კონსტანტინესძე არ
 ჩახის სურათების გამოფენა.
 გამოფენამ დიდი გამოწვევა და მზივა სარგოა ეფერის ტლა
 ტეში მოსკოში, ლენინგრადში, რედას და კიევი.
 ჩეხიბის შემოქმედება უნდას თავისი სარგოლის გარდა
 ისტორიულ წარსულის, აღმოსავლეთის ქვეყნების ლამაზ მთაგორებ
 სა და მარის სერვისს.
 მუქების ჩეხიბის სედას უფრო გრესადი, ლაგინება და სი
 ნუნატილურ დორბეში, ვიდრე რეალურად არის ის ამის ეკლემ
 იონს აგი ასტებებს დერაი სიმუნიონი, ნიკაილიბო.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

თბილისის ხედი

ფოტო მ. კახლავასკი-ყუშიტაშვილის

მუშობა საინგილოს ქართულ სკოლაში

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია შეფიქსირდა უწყვეტ საინგილო კახის რაიონის ქართულ სკოლაში სკოლებს. შეფიქსირდა მზახნა და მარცხენა აღმოფხვრის სკოლებს პედაგოგიურ-მეთოდურ საკითხებში, აღმზრდელობით და კულტურულ-მასწავლებლის მოვლაში, აგრეთვე სასწავლო კაბინეტების ორგანიზაციაში; ბიბლიოთეკების შექმნაში, მათთვის საინგილო საკითხებზე ლექცია-მოსწავლების ჩატარებაში და სხვ.

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის მრავალთასიანმა კოლექტივმა გადაწყვიტა შეეცადოს მხატვრული ლიტერატურა, სასკოლო ინვენტარი, შეეცადოს რადიომშობლებში, ამ ლინსტიკების გატანაში აკადემიის თითქმის ყველა ინსტიტუტი და თანამშრომელი აქტიურად ჩაება. ბევრმა მეცნიერმა თანამშრომელმა თავის საკუთარი შრომები მოვიტანა: ამ მხრივ განსაკუთრებით აღსანიშნავია აკადემიის ალ. ჭავჭავაძის და არჩილ ხარაძის, რომელთაც არამცთუ ახალი, არამედ 2-3 ათეული წლის წინათ გამოცემული საკუთარი წიგნები მონახეს და სათუთად შეხვედნენ. თავის ხელით მოვიტანეს ინგილო მისწავლებისათვის გადასაცემად. განსაკუთრებით მეტი აქტივობა გამოიჩინეს ვახუშტის სახ. გეორგიანის, ლიტერატურის, ენათმეცნიერების და ზოოლოგიის ინსტიტუტებმა და საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმმა. ცალკე უნდა აღვნიშნოთ სწორი გადაწყვეტილება აკადემიის კომპაგნიის ორგანიზაციისა, რომელიც ყოველდღიურ მიღებული პიანისო საშუაო სკოლებს გადასცა.

მიღწერა წლის ნოემბერში აკადემიის საშუაო კომისია ჩავიდა კახის რაიონში და საშუაო სკოლებს ჩაუტანა საჩუქრად: 1800 წიგნი, 1 პიანისო, 2 მიძიბი, 2 მიკროსკოპი, 2 ფოტოაპარატი, პატენონის 62 ფურცლი, 1 კარადა, 4 მაგიდა, 41 სკამი და 2 სტენდი.

კახი ჩვენმა ჩასვლამ სიხარული გამოიწვია არა მარტო საშუაო სკოლების მოწოდებას და პედაგოგებს შორის, არამედ იქ მცხოვრებ ყველა ინგილო ქართველებს შორისაც. საჩუქრების გადაცემისას მოსწავლეებმა

თან მოვაწყვეთ შეხვედრა, ხოლო სადაც კი არა ქართული სკოლა არ არსებობდა, სკოლის ზემოქმედებით და აქტივობით ეთარა მოვიწყვეთ შეხვედრა.

მასწავლებლები და მოწოდებები თავიანთი გამოსვლებში საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის შიდა კოლექტივს, უკრძალვისა და დახმარებისათვის უდიდეს მადლობას უთვლიდნენ და პირობას გვაპლყდნენ, რომ კიდევ უფრო ამაღლებენ და მასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობას და მათ სკოლებს დაეყვებენ მოწინავე სკოლების რიგებში. მოსწავლე კისნა ტარტარაშვილმა თავისი სიტყვა ასე დაამთავრა: „...მეტიერფასო სტუმრები, გულწრფელი მადლობა სკოლისათვის ჩამოტანილი ძვირფასი საჩუქრებისათვის! დევი, საშუალო იყო ეს შეფიქსირება გაუმართავი საქართველოს მეცნიერების ყურადღებამ და საქართველოს მეცნიერების ყურადღებამ და საქართველოს მეცნიერების ყურადღებამ და საქართველოს მეცნიერების ყურადღებამ“.

კახის რაიონის გარდა, საინგილო-ში ქართული სკოლებმა ბელაქანის და ზაქათალის რაიონებში, კარგი იქნება თუ ამ სკოლებსადაც შეფიქსირდა აიღებს სტალინის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, კიროვის სახელობის საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტი, საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტი და სხვა დაწესებულებები. ასეთი შეფიქსირება გარდა იმისა, რომ დახმარებას გაეწეოთ საინგილოს ქართულ სკოლებს აღმზრდელობით და კულტურით.

მასობრივ მუშაობაში, კიდევ უფრო განვითარდეს მეცნიერებათა მომხმარებელთა და მასწავლებლის რესპუბლიკის ხალხის შორის.

საინგილო ამჟამად მომხმარებელთა შორის შედის და შესდგება ბელაქანის (ლაგოდეხის რაიონის მოსაზღვრედ), ზაქათალის და კახის რაიონებისაგან.

საინგილო მე-17 საუკუნის პირველ მეთობამდე ქართველებით შეიკრძალა დასახლებულ და საქართველოს ერთ-ერთი მიწიდან და ულამაზეს ეთნოს წარმოადგენდა. მაგრამ მე-17 საუკუნის დასაწყისში (1613-1616 წლები) საქართველოს აღმოსავლეთი ნაწილი, განსაკუთრებით კახეთი, მიწისათვის გაასწორა შაჰ-აბასმა.

შაჰ-აბასმა კახეთში 100,000-ზე მეტი კაცი ამოაწვინა, დანაშაულები კახეთში აყარა და საქართველოდან სპარსეთის შორეთულ ადგილებში გადაასახლა და გაამაჰადიანა. მათმა უმრავლესობამ ქართული ენა და ქართველობა დაკარგეს, და სრულიად ნათარღდნენ. მაგრამ რჩანის ერთ ნაწილში - ვერკიდანში, ქართველებმა ჩვენთვის კიდევ შეინარჩუნეს ქართველობა, ქართული ენა და ზოგმა ქართული წერა-ტიხვა თუ იცის. ისინი საქართველოს დიდ გურჯისტანში იქნებიან.

ქართველები, რომლებიც რჩანში გააყვება გადაიარჩნენ, რადგან ტყის შეხიზნენ და თავს უშველეს, თანდათან გამოდიოდნენ და თავიანთი გადაწყვეტილი ნასახლარები სახლებდნენ, მაგრამ მათაა შალიდ ადგაო. გამხატვებული ირანე-

სოფ. კახი—მარაზი

ლები ძალით ამამადაინებდნენ. სწორედ ამ დროიდან კახეთის აღმოსავლეთ ნაწილმა მიიღო სახელწოდება „საინგილო“. ქართველები გადაარჩუნეს, მაშინდის რეჟის მიღებას, სპარსელები მოიტყულებს უწოდებდნენ სიტყვა „ინგილო“ მოიტყულებს ნიშნავს და ამ მხარეზე „ინგილოდან“ მიიღო სახელწოდება საინგილო, რომელიც დღემდე შერჩა.

მუშის რუსეთის ჩარის დახმარებით, საინგილო საბოლოოდ გათავისუფლდა მხოლოდ 1830 წელს. ამ დროიდან ინგილოების მდებარეობა არმდინამდე შემსუბუქდა: საინგილო შემოერთების შემდეგ გაერთიანებული იქნა ზაქათალის ოლქში, რომელიც თბილისის გუბერნიის შემადგენელია.

ინგილოების სრული განთავისუფლება მოხდა ჩვენმა საპროტოპო ხელისუფლებამ დახმარების შემდეგ. ამ დროიდან ინგილოები თავისუფლებიან სოციალურ-ნაციონალური: ჩავერსაგან. ინგილოები, ლეკები, აზერბაიჯანელები, რუსები და სხვები ცხოვრობენ ერთ მდურ ოჯახში, ერთმანეთს აღიბი მშვიდი სიყვარულით და თავიანთი წესილი შეკეთ კომუნიზმის მშენებლობაში.

ბ. ჩანავაშვილი,

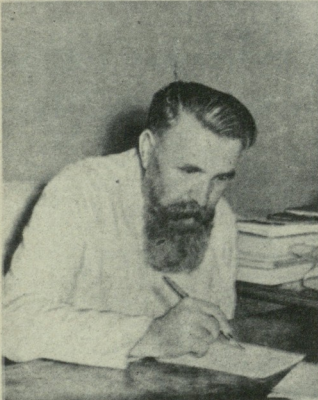
საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის საშუაო კომისიის თავმჯდომარე.

სოფ. კახი—ინგილოელი ქალები თინებთან

გალაკტიონ ტაბიძე ჩვენი რესპუბლიკის შემოქმედია და კომმუნურების, სტუდენტებისა და მეცნიერების წარმომადგენელი იყო. ამ ფოტოსურათზე აღბეჭდილია ალექსანდრე უკანასკნელი შეხვედრა ორთღისას ელმავაძეშენებელი ქარხნის მუშებთან (1958 წ. იანვარი).

გალაკტიონ ტაბიძე
სამშობლოს

სამშობლოს წინსვლა გასაკვირველი, შიშის მტურვალეობა ვარს რომ ავლია — აი, პირველი აი, პირველი რის სიყვარული მე მისწავლია.

შენს გამარჯვებას, ჩანგო, მოველი ოპ, შენთან დღენი ჩემნი წარვლიან, მედგარი ბრძოლა — აი, უოველი, რის სიყვარულიც მე მისწავლია.

გავში ძვირფასი ლექსების კონცხსა: რა სიუბევა რა სიმრავლეა! გადამასწავლოს, ნურაგინ ჭკონებს, რის სიყვარულიც მე მისწავლია.

თავისი ხანგრძლივი სიცოცხლის მანძილზე შალვა დადიანმა მრავალი მეგობარი შეიძინა არა მარტო ჩვენს რესპუბლიკაში. მას ახლო ურთიერთობა ჰქონდა რუსეთის, უკრაინისა და სხვა მომხრე ხალხების ინტელიგენციის წარმომადგენლებთან.

ფოტოზე — შალვა დადიანი კრემლში (მარცხნიდან მარჯვნივ: სსრკ სახალხო არტისტი ი. მოსკოვინი, მ. შოლოხოვი, ა. კორნეიჩუკი, ა. ტოლსტოი და შ. დადიანი).

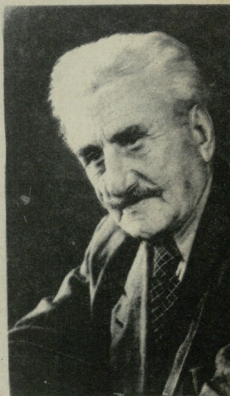
ეროვნული
ნიჭიერი

გაზაფხულის პირველი დღეების სითბო ქართველი ხალხის მწუხარებამ გაანელა; მთაწმინდის კალთამ მიიზარა ჩვენი დროის ორი დიდი მწერალი — გალაკტიონ ტაბიძე და შალვა დადიანი. მათმა გარდაცვალებამ თითქოს ორგზის დააპარცხა სიკვდილი, რადგან კიდევ ორი უკვდავი სახელი განმტკიცდა და სამუდამოდ ჩაიბეჭდა ქართველი ხალხის გულში.

სამგლოვიარო დღეებში მთელი თბილისი და მთელი საქართველო თითქოს ერთ დიდ ცრემლად შეიკუმშა; ილიასა და აკაკის დასაფლავების შემდეგ ამოდენა პროცესია არ ახსოვს თბილისის ქუჩებს.

შეწევა ორი ძვირფასი ადამიანის სიცოცხლე, მაგრამ მათი ბიოგრაფია არ დამთავრებულა; მომავალ თაობებში გალაკტიონის პოეზია და შალვა დადიანის მრავალფეროვანი შემოქმედება კიდევ მრავალ გაზაფხულს გამოიღებს სიცოცხლის ელორტებს.

„სურნელ-მკანი ზუგმა“

ეკატორიდან ჩრდილოეთ სიგრძელს 1 გრადუსზე ემიგრაციით. ევასლოდებით სინგაპურის პორტს. ამ ადგილებიდან ცაზე უკლებლად ხანს „ჭერის“ თანავარსკვლავედი. ოთხი ვარსკვლავისაგან შემდგარი „ჭერა“ ნაოლად გამოჩნდება საზღვრის ცის კიდურზე. ამ იწივითი სანახაობის ხილვას ოცნებას მსოფლიოს ყველა მგზავლური. ერთი დღის ცენტრის შემდეგ ჩვენ შევედით სინგაპურის პორტში. ქალაქი დიდი, გათვრეული უბნებით, ზღის ნაპირას, 57 კმ. სიმაღლეს შინობის თავზე დადგმულია მანათილები საათი, რომელიც საუკეთესო ზღის გამკვლევს წრამოდგენს მგზავლურებისათვის.

დღისით და დამით სულ ახალი და ახალი სამგზავრო ვეკმე შემოდიან სინგაპურში. მალევე ენაზე სინგაპური სურნელოვან ბუტებს ნიშნავს, და ეს სურნელის მართლაც რამ ფუტკრებიტებით იზიდავს ტურისტებსა და მგზავლებს. გასულ წლის დეკემბერში ძლიერი ჭარბებისა და ხანგრძლივი წვიმების გამო - წყალდიდობა იყო სინგაპურში. წყალი ცენტრალურ ქუჩებამდე აღწევდა. მაგრამ ამას ხელი არ შეუშლია ჩვენთვის, რომ დავეთვა-

ლოერებნა ქალაქი, თუმცა, ხანდახან, მუხლამდე ვერავალით წყალში.

ქალაქის ცენტრში ვართ 10 წლის მეგაზოზე მიქუნა უნაქსენელ ცნობას გაყვირის: „ამგვების გაყოფდა ბავშვების გაყვირდა“ ხელში შემოვიგანება გავხეი და მიიღო რა თავისი პენსი, სირბილით განაგრძო გზა.

გაზოში უკრადღებო მივაქციეთ ქალს ფოტოსურათს, ქალს ხელში პატარა გოგო უჭირავს.

სინგაპურის ვახუთი „სანდი პოქტორალი“ სებატრაში „ბავშვი 5 დოლარად“, იტყობინებოდა, რომ მდიდარ ანგლისელ ქალს, რომელიც ბენდინგარდ ილიბებოდა და ვერადზე იჭრავდა უამბ ჩინელ გოგის, განსცხადებდა: „გოგონა ჩემია. მე ვი 5 დოლარად ვიყიდებ“.

30 წლის ადვლიდა ახლა სინგაპურში ცხოვრობს. იგი ორჯერ გათხოვიდა, მაგრამ შვილი არ შესძენია. მას ჩინელი გოგონა, სახელად მეი ლინგი, ჭერ კიდევ დაბადებამდე შეუსყიდა დიდისაგან.

სინგაპურის ოფიციალური წრებების ცნებით 5.000-ზე მეტი ბავშვი იყიდება ყოველწლიურად.

მაგრამ ეს ჩვენთვის ახალი ამბავი არ იყო. ადრეც ვიკითხე, რომ აქ არა მარტო ბავშვები, ჩინეთში უკლებლად დაღვლილი ბავშვებიც იყიდებოდა.

„ნახეთ მაღის ტარზანა“
„ნახეთ გველიან ბაზოლი“

„ნახეთ ნეა — ჭუნგუნების ქალიშვილი თავისი პიტიონი“.

გადავისაბედო თითო სინგაპურელი დოლარი და შევედით ფართო დაზარბაში. ჩვენი უკრადღებო მიპირი დღის ზომის გალამი, რომელშიც იწვა 10 მეტრის ბავშვი. ვვრებით, სავანგებო ტახტზე კი — 16-17 წლის გოგონა. წარმოდგენას ჭერ არ იწყებდნენ, რადგან პატრინი-მეგვლოდა დაწმუნებებს. ჩვენ შემოვივრებოდა ახალგაზრდა მალეული და რუსულად დავუვლასაკა. მანამდე შევაჩინეთ, რომ იგი თვალს გავდევნებდა.

— საიდან იციო რუსული ენა? — ვითხებო მას. თურმე მალეული გაიყვლიდად მუშაობდა მაღასაში. რუსი მუხლავურების მისაზიდად (ჩვენი გემები ხშირად შედიან სინგაპურში) იჭერი ვავრებო ცილობზე რუსული ენის მყოფილნი მიიღონ სამუშაოდ. გამეღვლედა გვიამბო, რომ ნეა პიტონთან ერთად იზრდებოდა, რომ გოგონა ამ გალიზში ცხოვრობს, ეალერებსა და უფლის ქვერამავალს. და თუ იგი ერთ-ორ საათზე მეტი ხნით მიდის ქალაქში, პიტონის დაეკება აღარავის შეუძლია.

როცა იაკობი საკმაოდ მოგროვდა, ნეამ საბანაო კოსტუმები გადაიცვა და პიტონთან დაიწყო ცეცხ. ნეამ მალე ასწია პიტონის თავი და გველი ნელ-ნელა დატეხა გოგონას სხეულს 60 ფუტითი კიდა გოგონას. მერე პიტონი იატაზე ჩამოსრიადა, ნეა ახლა თვითონ დაწვა გველზე და სხვა ნომრების ჩვენება დაიწყო.

სიითიარკო „ოღონში“ ენახეთ ამერიკელი ფილმი „წყალქვეშა მეტარი“. მოქმედება მიმდინარეობს მეორე მსოფლიო ომის დროს. ამერიკელმა დისტროფრმა ატლანტიკის ოკეანეში ფოსტურტი წყალქვეშა ნავი აფინანსა. მთელი ფილმის მანძილზე ნახევრებით მათი ორბობარბოდა, საშხვერი ხელავენება, კაპიტანა მისაზრებულბოდა და ემბა-

სინგაპურის ნახსადგერი.

1914 წლის თებერვალი იდგა. ახალგაზრდა მამას ქალიშვილის შეძენა მიულოცეს.

პირველმა გოგონამ სიხარული მოუტანა შალვას ოქანს. მიპკროდნენ დღეები, სიხარული ფრთებს შლიდა. პატარა შურამ უკვე ნახაჭი დაიწყო.

მალე ოქანს ახალი სიხარული ერგო — ვიღ დიანბაძე ისევ ნაინა, ისევ აკვინი შედგება ხუთი ვაჟიშვილი განადა ზღაღზედა...
„და ნანატრიები დიანბაძე მერვე შვილი, კვლავ ქალი. იმ გიზრისთვისას ნახოლარას სახელი შეიტანა.“

მაგრამ რვა შვილის შობობოდა და აღზრდილი დედა ვიღარ მოესრვა ომს, ჩაუტე აკვინთან ლამისმოვილი ტბილი ფიჭვებში ნატრობდა შვილები-საოგის.

1917 წლის სექტემბერში ახალგაზრდა შალვა პავლეს ძე მესხის ქუთაისის პირველ სამხრეთ-ქაქოტინო სკოლის გამოცხოვა ახლად უკრადღებო რეხობო. კვედა სინონების დაწვითი სკოლის გავიდა დანიშნეს.
შემდეგ რუსულ ენას და ლიტერატურას ასწავლიდა იმავე სკოლის ახლადგარბობის სკოლაში. 1937 წლიდან კი საშუალო სკოლის მასწავლებლობა და ამ წლის განაჯლობობა რამდენ სინონიული პარდუნხელთა ენაშხვერილი დედად მაგმეს გაუნხსა გონების კარი.

ათი დიკლომი

და დღეს ორბობდასაში წლის უწყვეტი ტახეის მქონე, ერთსა და იმავე სოფელში მომუშავე მასწავლებელი, რომელსაც დაახლოებდა 80 წელი შეურსულადა, მხნედ გამოიუყრება და კვლავ ენერგიულად განაგრბობს ახალგაზრდა თაობის აღზრდის საქმეს.

როცა შალვა ამ სოფლის მასწავლებელი გახდა, ის ერთადერთი საშუალო განათლების მქონე იყო აქ. ათიდედო პატური გუნები თუ იქნებოდა წერაკიბების მცოდნე.

ახლა კი ასეულმებს შუადგებს ამ სოფლის მკვიდრთა უმაღლეს სასწავლებელდამათავრებელი შვილები: ექიმები; ინჟინრები; მეცნიერ-მეცვლავები, მასწავლებლები...

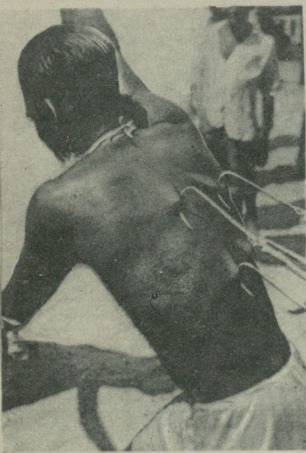
დღეს შალვას ვაგირდობი 25 უმაღლეს დამათავრებელი მასწავლებელი მუშაობს. — ეყვლიანი მისი უყოფილი მისწავლებიბა.

სკოლაში ახალგაზრდა თაობის გულისხმიერი აღზრდილი, დაუზრებელი საზოგადო მუშევი, ოქანშიც მასწავლებლი მამაა. იგი გაორკიცებით ტბილი და საყვარელი კახა დედილი დაობებულნი შეუღლებიბათვის.

ვახტანგ ბარათაშვილი
შპრატული ცურვის კაპიტანი.

კობა. ბოლოს და ბოლოს დისტროფიცი და წყალქვეშა ნავი აღებდა. ეკიპაჟი ნაებზე გაღარდა. მხოლოდ კაპიტნებს არ მიუტოვებიათ თავათი ადგილები. ამერიკელი კაპიტანი მამულ ხელს უწყობს ფორსტერი წყალქვეშა ნავის კაპიტანს, ორივენი ციხავეს შეუერთდებიან ნავში. გადის ღრუ. შთანთქმავს ატმოსფერული ღრუბლები. გემ-ბანზეა წყალქვეშა ნავის მთელი ეკიპაჟი, ძველ პიტრულ ფორმაში. იქვეა მათი კაპიტანნი. ამერიკელი კაპიტანი უახლოვდება ფაშისტს, აწოდებს სიგარეტს, ხელს ზეცეს და აქვებს წრასულ ომში ვაჭარობისათვის. არც გერმანელი კაპიტანი რჩება მარტო. ორივე მკვათილია, რომ სახელოვნად იბრძოლეს.

ცოცხალი მინანების ცერემონია ხინგაპურის ქუჩებში.

აი, ასეთ ფილმებს უშვებენ ამერიკის შეერთებულ შტატებში. ამ საზიზარებ ატირების აღმდგომება გამოიწვია ჩვენი. დიდი ხანი არ არის მას შემდეგ, რაც ფაშისტური გერმანიის წყალქვეშა ნავებისადმი აღებულობა ჩვენი და სხვა ქვეყნების ასობით მებრძოლები. ახლა კი ისე გამოდის, რომ ყველაფერი დაიწყებულია.

ქალაქის ერთი მიდინაზე ჩვენ ვნახეთ ინდოელითა ცოცხალი მინანების ცერემონია. წრის გარშემო ერთმანეთს მისდევს იამღინივე კაცი, ხელში თოქი უჭირავთ, რომელიც მათ ზურგში ჩარბობილ ჩინის კოჭებს აერთებს. იმ ადგილზე, სადაც კაქუი სჭრის ხელს, რაღაც სითხეს უსვამენ და სისხლი აღარ მიდის.

გარეგნულში ხალხი ნახევრადმეხვეულად დიდის, ბავშვები ტიტულიკანები დარბიან. ირველი საშინელი სიღარიბე მეფობს, ათასობით მათხოებრებს შესვლდები ქალაქის ქუჩებში.

დიდი ხანი არ არის, რაც სინგაპურის ყველაზე ღირსშესანიშნავ ადგილად „ტრიანგ-პარკი“ გადაიქცა. დღემდე იქ ყოველ მხრიდან მოდიან სინგაპურში ამ საოცარი პარკის სანახავე. აქ თქვენ გეცნობით ჩინელი ხალხის ისტორიას, ელტურებს, ბულდოგებს, რეუგიასა და ყოფა-ცხოვრებას. ყველაფერი ეს წარმოდგენილია ცოცხალი სკენებით, თანამორსიდან გაყოფილი ქანდაკებებით. ღმერთებისა და უზრლო ადამიანების გამოსახულებანი, ქოხები და მიღრღლი ვილები, ზოგადად არსებანი, უქველსი გმირები, ცხოველები, — ყველაფერი ისე ისტატურადაა გაყოფილი თამაშობისაგან, რომ გვეჩვენებთ, აი, საცაა ვაიკოტაღდებიან და ამორჩაველებიანი. ადამიანები და ცხოველებიც ნატურალური ზომისაა.

აი, ნაცნობი ზღაპრული გმირები, ოქვის თევზი და მებაღური. ეს ზღაპარი მხოლოდის ყველა ხალხის ფილმობილი მოიხატება.

აი, ღმერთების გაღრევა, დაწყებულ თანამედროვე ლამაზმანდან — ყველიების ქალღმერთიდან, დამთავრებული ზღვის ურჩხულებით. სამი ღმერთი — პოლონი, ღირსება და პატიოსანი ბავშვებთან და ქალებთანა გარშემოტრეპული, მოლოდინის სიმბოლო გამოსახული თეთრწყურა, წელში მიხრალი, დაგრდომილი მიხუცის სახით.

მადელი ქალი.

პარკში ადამიანთა და ცხოველთა ისეთი რეალისტური ფიგურები, რომ ადვილად შეცდები და ნამდვილი აურევ.

გამხდარმა, ნახევრადმეხველმა ბავშვმა წიწილა მითარა, აი, იგი დაიჭრის, გაქცევა უკვე გვიანაა.

ერთი ლდენი და გუაქუებს, თუ როგორ გადაიქცა ქალი გველად თავისი ცული საქციელის გამო. ვაჭა შეთხება ღმერთს დედის პატიება. და გველი ისევე ქალად გადაიქცა.

ჩლიქებით დათხრილ მიწაზე სამეცროსასისი ცოცხალი მსჭვლებიან ერთმანეთს კამპეტენ.

დიდ სიროსი ქაჩიქისი იხიდან წურწუნა და ეტრდელი.

აი, მოცინაურ ბუცას ქანდაკება. ჩინელები მას თვლიან ყველაფრის მპატებულ ღმერთად და ბედნიერების სიმბოლოდ.

პაკის ცენტრში ორი ობელისკი დგას. ერთი ოდნე მაღალი მგორებზე, ისინი დაღმგმულია პარკის დამაპასებელი ჩინელი მძების ავამენ პაკის და ავ-ბუნ პარის პატიოსკებად.

გვიან საღამოს მზავაფეროვანი შთაბეჭდილებებით დატვრთულდება, დატვრეეთ „ტრიანგ-პარკი“.

ე რ თ ო ჯ ა ს უ ი

...შურამ დაამთავრა თბილისის პეტროვის სახელობის სამსწავლებლო ინსტიტუტი.

გივლამ და პავლემ ოსისის სავეტერინარო ინსტიტუტში მიიღეს დიპლომები სპორტისა და შემდეგში, ვეცაქადებია დამთავრებულდები, სამხატვრო ომში იღებდნენ მონაწილეობას. ნაზარინ და გივი ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ინსტიტუტში ჩააბარეს სადიპლომო გამოცდები, ნიდარი თბილისის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში აგრარონში გახდა.

გიორგი, მუხეცხე მძა, თბილისის კიროვის სახელობის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სათითო ფაკულტეტ-დამთავრებულა და ყველაზე უმცროსი, ნანი, ამჟამად ქალაქ ქუთაისის პედაგოგიკური ინსტიტუტში ეუფლება მასწავლებლის პოფესორსა.

უფროსი ჩაძლი თინა, გივლის მუდღე. მგორე რაძლი, ისიც თინა, — პავლის ცოლი, გივის მუდღე — ცისანა დიპლომიანი მასწავლებლები არიან, ხოლო მგორე რაძლი, ნაზარის მუდღე ნინო, ბუღალტერია.

ერთი ოჯახში ორი ვეტეკში, ერთი აგრარონში, ინჟინერი, შვიდი მასწავლებელი და ერთი ბუღალტერი.
1956 წლის სექტემბერი.

შემოდგომის წინარი, ნათელი მთვარისი დამე. შუაღვს ოჯახიდან მზიარული კისკისი და ხმაშუყობილი სიმღერა არცევის ღამის მუდღეობასა და ნინანასავით ჩაქვის მიძინებულ საქალმეურნეო სოფელს.

ზეთის ბედნიერ ოჯახში
ისინი ამავაფლავებინ...
შარტული დონასიდან ჩაოსულა შუაღვს უმცროსი ვაჟი ინჟინერი-გეოლოგი გიორგი. ამ მთავი ერთად შერგებლან დღემამივლები. აქვე არიან ახლი მგორეობიანი, ამანავები, მგორებრბა...

ზის ბედნიერი შუაღვს, შვილიშვილებსა და ძაღლებს შორის. შუღლავსინილი დაღად ღოღინებს, ემდგრება კიდევ...
მზავლელი დონასიდან შუაღვს შთამომავლობაც. ის ახლა ათი შვილიშვილის ბავშვა...
დღეს აქ ჰამი აჯანი ერთად ირწუნა და ჩაატრებულ ბუთოსდა ბიჭები „აღლავს“ კვიზიანან.

ეს შუაღვს მონავალი მღირეი ფსევბია. მთავრდება, დაეუცქედს და კარგ მონავალი უღობის იგი ისე, როგორც უღმობიდა თავის პირმშობს.

ირწუნა აჯენები.
მომავლის იმედებს უმღერაინ იავნანას.

ნიკოლოზ კალიაშვილი.

თბილისის აღწეილობა ძველ კუსზე ხელნაწი ნიგუნი

გორა ასპინძი

ჯერ კიდევ ქუხუნდნ ზარბაზნები ჩრდილოეთში და პეტრე I გზას მიიკვდიდა ხაზლის რუხზე გასაქმლდა, როდესაც მისი უკრადუნება აღმოჩნდა ისინი ამბებში მიიპყრო. შევედითან იმის დაწვევამდე კონფლიქტი თუქეთთან, ახოვის რუხის დაწვევებზედა, რუსეთის იმპერატორის სახელის წარმომადგენელად ამდგარდა და პეტრე I-მ დატოვებული იყო ჩამოსვლილება გზის ასპირზედა, მაგრამ ამერვა, კასპისპირა ქვეყნებში მოკლუნების განვითარება რუსეთისთვის შეტად სასურველ პერსპექტივებს ჰქნა და პეტრე I-სი ეწვლიდა რეალური შესაძლებლობა დაუფლებოდა და მისასვლელს აღმოსავლეთის ზღაბრული სიმდიდრისაკენ.

აღმოსავლეთის ქვეყნების პოლიტიკური და ეკონომიური მდგომარეობის შესწავლა იქ გასაძრუნებლად სადგურების მიმზადება იყო.

პეტრე I-სი აქ მზრე აიღო გეზი. მისი ბრძანებით დაწვეო, როგორც სპარსეთის, ისე კასპისპირა ქვეყნებისა და სერიოელ, სპარსეთისაქი მთავალ გზაზე მდებარე ადგილებს გეოგრაფიულ, პოლიტიკური და ეკონომიური მდგომარეობის შესწავლა. 1717 წელს სპეციალური მისიით, სპარსეთში გაგზავნა არტილი ვოლნსკი, რომელსაც ეკვებულა შეგროვებინა დაწვევებობითა ცნობები არანს გეოგრაფიის, ინჟინერიის საგურეო გეზების, თურქეთ-არანის დასაოყრადღებებისა და კავკასიის ხალხების შესახებ. შეგროვდა იქნა ევროპულ მოგზაურთა, მისიანებრთა და სხვა წყაროების ადწერილობები (ყან შარდნი, ტურნეფორი და სხვ.). განსაკურთხებელი უკრადუნება მიიქცა ანგერმანელი ექიმის და დიპლომატიური მოღვაწის ენგელბერტ კემპფერის ადწერილობებს, რუსი დაწვევებლების ცნობებს და დასაბუთებელ გამზადებ წყარო, რომელსაც ეწოდებოდა: „უკანოესი ცნობები ყაზანის, ასტრახანის, საქართველის და სხვა მეფის, სულთანის და შაის მიმართული ადგილობის შესახებ... შოთხული ენგელბერტ კემპფერის მიხედვით“.

ამ წიგნის დაბეჭდა განზარებულ იყო 1724 წლისათვის, მაგრამ შეცვლულა პოლიტიკურმა ვითარებამ აღარ გახადა საჭირო მისი გამოქვეყნება და წიგნსაც დღის სინათლე არ უნახავს. დასაბუთებელ გამზადებულთა ხელნაწერით წიგნი საბოლოოდ მიხტვდა გრაფ ა. ს. უვაროვის ხელნაწერთა კოლექციანში და ამდგამდ იხატება მისთვის ისტორიულ მუზეუმის სიბეჭდეთა ფონდში.

წიგნი ჩვენს მიხედვითა 1955 წელს ქ. მოსკოვში სამეცნიერო მიკლუნებში ყოფნის პირობ (ამ წიგნის არსებობის შესახებ მიკლუნის ღრუბ. შ. შესახებ). მისი შინაარსის გაცნობამ დაგვარწმუნა, რომ იგი შეიცავს მთარად საინტერესო და საგურამებლო ცნობებს XVII საუკუნის ბოლის და XVIII საუკუნის დასაწყისის საქართველოს შესახებ.

წიგნი შედგება 500-ზე მეტე ხელნაწერი გვერდისაკენ, საიდანაც თითქმის 200-ზე მეტი დასაძრუნებელი შესახებ ცნობებს აქვს დათმობილი. ხელნაწერი მუდმივად არის შეურულ-აუნდელი და მიითავსებულა უკვისფერ ტყავის ყდაში. მისი მუხამებ ნაწილს IX თეიდან მე-5 და მე-6 პარაგრაფები მიძღვნილთა თბილისის ადწერილობაშიც და ჩველ სპირიტუ ჩაგვადებულ ვიკრებს ხელნაწერი საბოლოოდ დასაბუთებელ გავრცელებებს, ქართული მიკთხველსთვის გავეცენო აქ მიიქმეული თბილისის ადწერილობა.

აი ეს ადწერილობა ქართულად თარგმნილი და ოდნავ შემოკლებული:

...ქართლის სამეფოს დღეაქაქუს ეწოდება თბილისი, (Тбилиси или Теблиси) ქართულად მას ჰქვია ყალა და „ტეხილ-ყალა“ (Тейне-кала) ე. ი. თბილი ქალაქი...

მას დარეო-მეღელსაც ეწოდება, რაც ნინვას „სამეფო ქალაქი“. ქალაქი საშუალო სიდიდისაა, მაგრამ ხალხმრავალია და ხალხი უმთავრესად ხის დამალ და მწელ სახლებში ცხოვრობს. ქალაქი მოსათან მდებარეობს მდ. მტყვრის ნაირისა. ეწოდებული (ღია) მზრიდან შემოზღუდულია დაშალი ევლითი, რომელიც თითქმის სანაგვირად დაწერებულია. ქალაქს ზემოდ, კლდოვანი მისი ზურგზე ციხეა გაშენებული, რომელსაც რამდენიმე ცდილი ეწოდება. ციხეს თავის მხრივ ირველუ არტილა ეწოდება, რომელიც აგრეთვე ნახევრად დაწერულია. ციხეში სპარსული მეციხოვნეები დანან, რომლებიც აქ თავიანთი ოჯახებითურთ. ცხოვრობენ. ციხეს მზრიად თავს აფარებენ შეუძლებელი მოკალები და იმის, ვისაც რაიმე დასაბუთელ მიუძღვლით და უწინააღმდეგობა და თავისუფლების დაკარგვისა აქ მათზე უკვე გარეთვან ხელი აღარ მიწვდებიან.

სამასანდან თბილისში მიივალა მტკვრის მხრივ ციხის გავლელ შეფლია ქალაქი მოხვედრა და ქართლის მეფის მოქმედებაც ერთბაშად შეზღუდულია ამ ციხის სასრული გარნიზონის გამოთვლით.

ციხის ქვემოთ ქართველია მეფის სასახლე მდებარეობს, რომელიც საშუალო ძველი და კარგე ნაგებობაა. მას, გაანია დიდებულ დარბაზებს და მიწები, საიდანაც ბაღები შეიძლება გადასვლა. აქვეა მეფის სამხრეთ-საფრინველ სასახლესაც ციხეებობითა და ფრინველთა სასესეოს რუს საზარო მოედანია, რომელიც ქართველებულია მრავალიცხოვანი ტყუნიებით. ქართველია მეფის ეგვიზის ქალაქის მეორე მხარეს თავისი საეთარი სასახლე აქვს.

...ქალაქში 14 ეკლესიაა, რომელთაგან ნაწილი ქართველებსაა, ნაწილი კი სომხების. ყოველ ეკლესიისათვის მათარი სამეკლო აქვს, ხოლო გუმბათის თებე ჯვარი ადგია. მთავარი ტაძარი უძველესი ნაგებობაა, ღირსეული შესახებდობის ოთხთლიანი და ამაღლებული გუმბათით. მდებარეობს არქიეპისკოპოსის სასახლის გვერდით მდ. მტყვრის ნაირისა...

...ქალაქში 20,000-მდე მცხოვრებია...

როგორც ვხედავთ, მეტად საინტერესო აღწერილობაა აქ მიიქმეული სურათი თფლისისადმი გვიხატებს სასრულელებთან და სხვა წყაროს აგრესორებთან მრავალ მხრილად გადახდილი ქალაქის მდგომარეობას, რომელსაც განვითარების თაღისფალი გზა შეზღუდული აქვს, მაგრამ მიზნადვალ ამისა მიიწე ქართულ ქალაქად რჩება.

აქ მიიქმეული სურათი ბევრ რამეში ეყარება ევროპული მოგზაურების (შარდნი, ტურნეფორი, ე. კემპფერი) აღწერილობებს, მაგრამ ამ წიგნიში მათთან განსხვავებული და ახალი ცნობებიცაა მიიქმეული. შაჰსაღამე, ეს წიგნი იძლევა დამატებით მასალა ჩვენი დღეაქაქაქის წარსულის შესახებ, სხვა ცნობებზე რომ არაფერი ვთქვათ, იგი თვალსაჩინოდ გვიხატებს რუსეთის მმართველს წყარების დიდ ინტერესს საქართველოსა და მისი ძველი დღეაქაქაქის მდგომარეობისადმი. ეს წიგნი თვალსაჩინოდვალ სურათითობის ისტორიის ახლად აღმოჩენილი მნიშვნელოვანი დოკუმენტია.

კალე მოთხონიძე
სიძულვა კომუნისტური შრომის ბრძანავა

არჩილ მამაშვილის ბრძედა

ზილი უქნარას, კრესტოდე ზარბაზნი, ვინც ვერ აწნის სპარსეთს რჩენილი, კრესტის კოშკად დარცე ჰქვია. შრომისთვის გეზობის ქართული პრინცი.

მეჭურჭეო, დასმარი ქურა, დღესული ციხესა გავედვების ქვენი, მზარეს რომ წყვის ღვევარად მხურავს, ზედ დავერწოს სახელე თქვენი

თქვენ გადართობთ პარობის დონობას, გულს ვიცისყოფებოთ წილით ფრის; ამრავლებთ თუქის, ფოთლის დონობა, მით დაამარტებთ საშობლოს მტერი

გზას რომ გვიხასვავ დაღას და ნათლს კომუნისტური ბრძევისის შრომით, მით მოუწოდებთ თქვენ ყველა ქართველს — გინდა შევიდეთ, ძირს ხალხობა იმი

მხარის მხარს მივეყო, ვეფინების დული, ხალხს შემიდგამოს მუწურის და ნოსლო, ზარას გამარჯვება ვაჭარეთი სრული. დავიხასვლებთ მზე კომუნისტური

ღილას არსისა

სამარტომეოსი ბაზახუსული საქართველოს დიდების ჩაუტრობელ სიამოდ მზე რომ მოიფინება,

ამისას დროში შრიალებს. ის დროშია ღღინის — დროშემბობის ჩრტული, თითქმის წაშორებული

გვერდ ნიღას ჩვეულებ. და წურჭები სიციხის დღეადად მისკინების — სეფარულით ეწოდებს, იხარო და იმღერო.

იხედება ბრწყინვალე, — დაღებია შეიღვლდეს; ახლა ფური ვგებრდობ, ვეჯავსებს ვიწინდით, სამღვდომ დღების

გართობა და წიბი ყვლით, კიდევ ფური ბრწყინდება ჩვენი დროში... — ჟოთელი.

წელი გამარინიძე

ვრცელ მდინარეში გრანიტისტერი (ცისარტყლებად გრანიტების ხილთა თაღები). არ გადღეობით წყალი იგი, არ აამუწეობით, თორემ სახეობი მიიტეტეფინი დაიამსტრეფინი.

ამ მანქანებში მიძირაოთენი ელესტეფი, მზეი და მწეუნე მანქანები და ავტობუსი...

და ოდნავ მორანს, მოაჯირბო რომ გაღაბრის, საღირსიანის სილუეტები მალალო ქალის.

მდინარე არ ღდეს ნერა მდინარის, ითორემ ხილენი გრანიტისტერი დაიამსტრეფინი.

დღეს

მენორა კაპირი

ბატონ ლუსი იყო ბელურა მის მეუღლეს ერკვა ქალბატონი ლუსი. გაზოგუბი იყო და ქალბატონი ლუსი იქა კვერცხებზე. ბატონ ლუსის საყვები ეს-ეს იყო მოეტანა და ახლა ბუდის კიდევ წაოსუსებზე. მულო, შვიზე აფხულებდა თვალს. „ადაიანებ ამბობენ მუდამ, რომ ბელურები თავსდები და კირვეულები არიან“, ფიქრობდა ქალბატონი ლუსი, „როთაც ისინი, რასაკვირველია, მხოლოდ მამაკაცებს გულსხმობენ. თუშეა სიმართლე რომ ვთქვათ, ჩემს ქმარში ამ თვისებებს ვერ ვაჩვენებ. მართალია, ის ჭერ კიდევ ნამდვილი ვეფხვი ბელურა არ არის, მაგრამ აუცილებლად გახდება“.

ბატონ ლუსის მოწვევილობა და მისი.

„მეუღლე და ცოტა ხნით კვერცხებზე მდებარეობა“.

„არ შეიძლება“, უსასუსა ქალბატონმა ლუსმა — არა სიჭოტით, არამედ წმინდა ბედგოგოგური გრძობით.

„პაპ“, შესხამა ბატონმა ლუსმა აღიღებთ, „ეს ხომ ჩემი კვერცხებია“.

„არა“, უსასუსა ქალბატონმა ლუსმა — ისევ მხოლოდ და მხოლოდ ბედგოგოგური გრძობით.

ბატონმა ლუსმა ნერვიულად შემოკრა ფრთა ფრთას.

„მე მაქვს კვერცხებზე ჭლომის უფლება, მე მამა ვარ!“ აუვირდა ის.

„ფრთებს ნუ ახარტუნებ“, უსასუსა ქალბატონმა ლუსმა, „ეს შეუძლებელია ბელია და მით უფრებს აქ, ბუდეში, ამას გარდა, ეს შე ნერვებს მიშლის. თქვენ მამაკაცები, მათნევე ფრთების ბარტყუნს მოყვებით. აიღე ჩემგან მამალით, მე მუდამ მშვიდად ვარ. რასაკვირველია, ეს შენი კვერცხებია, მაგრამ ისინი უფრო ჩემი კვერცხებია, ვიდრე შენი. ეს მე შენ უყვე გიზობარი, დაუფიქრებ იმას, რომ შენ იქაბის პატრონი ხარ“.

„მე მუდამ ამაზე ვფიქრობ“, თქვა ბატონმა ლუსმა. „მაგრამ შენ წედან სულ სხვას გაიძახობი, სად არის აქ ლოგია?“

„ხელს ნუ მიშლი შენი ლოგიათ“, უსასუსა ქალბატონმა ლუსმა, „ჩვენ წვარდ-წერალები ვართ და ლოგია აქ არაფერ შუაშია“.

„ასე“ დასკვნა ბატონმა ლუსმა და ნისკარტი ამპარტანად დაატაცუნა.

„შენ რს არ გერევენბა?????“ ბატონმა ლუსმა ნისკარტის ტაცუნე შეწავაჯა.

„ღიბ, ღიბ, ჩემო ძვირფასო“, მიუშვა მან.

„ის საღდაც წსეღსს აპირებს“, გაფიქრა ქალბატონმა ლუსმა.

„მე კლუბში უნდა წვაიდე“, თქვა ბატონმა ლუსმა და ფრთები დაიკლუთვავა.

„განა არ შეეფიქრა ცოტა ხნით კვერცხებზე დამჭარბაიყე?“ უსასუსა ქალბატონმა ლუსმა, „ახლა უკვე შუაღდა და მე ჭერაც არ ავებდარეგარ. გვინია ეს საქმარბია? ამასთან, ეს ხომ შენი კვერცხებია?“

ბატონ ლუსის ეგონა, რომ მზე დახნულდებოდა. მაგრამ წერას უსაცავად, მზე მაინც ანათებდა.

„ღიბისა ენა ჩამეპარდეს“, აუვირდა ბატონი ლუსი, — „როდესაც დაჭობდა მინდოდა, ისინი არ იყვნენ ჩემი კვერცხები, ახლა კლუბში მინდა წვაიდე და ისინი უშალ ჩემი მახდნენ. ბოლოს და ბოლოს ვინია ეს კვერცხები?“

„ასე ნუ ყვირი“, უსასუსა ქალბატონმა ლუსმა, „რასაკვირველია, ეს

შენი კვერცხებია. რამდენჯერ უნდა გითხარა?“

ბატონ ლუსის თავბრუ დაეხსა.

„შენ ცდები“, წაიღულღულა მან.

„ქალები არ ცდებიან“, უსასუსა ქალბატონმა ლუსმა.

„ღიბ, ღიბ, ჩემო ძვირფასო“, თქვა ბატონმა ლუსმა და დააღდა კვერცხებს, რომლებიც მისი არ იყვნენ და ამავე დროს მას ცუგუნოდ ნენი

„როგორ გაკლიათ მამაკაცებს თავაზინობა“, ნაზღ უსასუსადრება ქალბატონმა ლუსმა, „თუშეა შენ ჭერ ცხოვრებაში საქმად არც კი გიგერძნია ქაღის ხელი“.

„ო, რასაკვირველია“, ამიიბირა ბატონმა ლუსმა და თავისი მეუღლის ბრჭყალებს დააქვირდა.

ქალბატონი ლუსი კი უპურაღებას არ აკლბდა კვერცხებს.

„ეთითა მაგანი უყვე კვერცხში წრაიბნეს“, შესხამა გახარებულმა.

„მამასაღამე, ის ქალია“, დასკვნა ბატონმა ლუსმა.

ქალბატონმა ლუსმა მკაცრად გადახედა თავის ქმარს.

„რასაკვირველია, ქალი იქნება“, თქვა მან, „უყველზე ადრე ხომ გონება იღვიპებს“.

ბატონი ლუსი თან კვერცხებს აიბობდა და თან გულზე სკდებოდა.

„სამაგიერო“, შენიშნა მან, „პირველი, რომელიც გამოიჩინება, იქნება ვაჟი“.

ქალბატონი ლუსი არ აიღლებუღდა.

„ის, ვინც პირველად დაიწრაიბინებს, უყველზე ადრე გამოიჩინებს ნაბუქს“, თქვა მან, „და ის ქალი იქნე“.

ბა. საერთოდ დროა კვერცხებზე დამსჯა. კრახისი ახლოდებდა. ეს ქალებს უფრო უყუთ ვეგნის. ამასთან ის ჩემი კვერცხებია“.

„ღიბ, ღიბ, ჩემო ძვირფასო“, უსასუსა ბატონმა ლუსმა. ცოტა ხნის შემდეგ პირველმა ბარტყმა იხილა მშის სინათლე. ვაჟი იყო.

ბატონი ლუსი ნიშნისმოგებით აქიკეიდა.

„ხეღა?“ თქვა ქალბატონმა ლუსმა, „კი ვუგუნებოდა ვაჟი იქნებამეთი. მაგრამ თქვენ თითქმის უყველად ვფიქრობ უყუთ ითი?“

ბატონმა ლუსმა ნისკარტი უხეგარო, როგორც არასდროს ისე მერღ მისი გახსნა ანატომიურად შეუძლებელი იყო.

მაგრამ კრახივერც დახსნა.

მან ისევ დახურა ნისკარტი.

სასუღამოდ.

„ახლა ის სასებოთი მორჭულდებუღლია, მისგან შესანიშნავი ქმარი დაღებება“, ფიქრობდა ქალბატონი ლუსი და დანარჩენ კვერცხებს ნაბუქის გამომტრეგავში შეუღლოდა.

„ახლა კი შეგიღლია კლუბში წვაიდე, ჩემო ქმარკო“, ჩაუღურტულა მან. „ცოტა ვართობა ვესპირობება. უყვე რაღდენი ხანია ამას გეგუნებენ, უკან დაბრუნებისას საყვები გამოიკლუღ“.

„ღიბ, ღიბ, ჩემო ძვირფასო“, მიუღრა ბატონმა ლუსმა.

ბატონი ლუსის ლუბში სიტყვას ამბობდა.

„ჩვენ მამაკაცები ვართ ჩვენ საქმინობას უღდა ვებდვდებო, საქმიანობას!“ გაჭყურდა ლუსი ერკვეი“ ეღურტულდება ის ნაზღ.

ქალბატონი ლუსი თავის პატარებს აბობობდა.

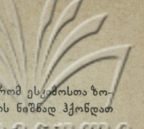
„უყველას მის სახელს დაგარქმევთ, უყველ თქვენგანს ლუსის ერკვეი“ ეღურტულდება ის ნაზღ.

კერამუნდლან თარგნა

ზურაბ ჩანქალაძე

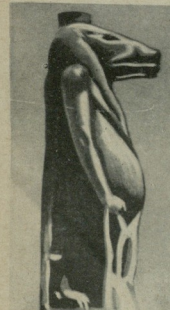

ბაქ. სსრ კ. მარქსის სახ. სსრ ერკვეი. ზილილითება

დას არავის ეჭვი არ ეპარება, რომ ამერიკის „დაბაობა“ გვიჩვენებს და ვაჟამირაზულ ქრისტეფორე კოლუმბოს სხილანად, მაგრამ მკვირავის მოყვარულ საზოგადოებას არ ასვენებს იმის ეჭვი — დაიდა თუ არა ამერიკის მიწები ფეხი კოლუმბამდ რომღებე ეგრა კოლუმბინდით თუ არა კავშირი ამერიკის კონტინენტის აპორიგენებს სხვა კონტინენტის ადრინდელ ბინადრეობას?

ნივთიერების, შევადგინა და დანივლების წინაპარი, რომელიც ადრინდელ შუა საუკუნეებში (მე-8-11) ნორმანებს უწოდებდნენ, მიწის ნაქობობა აიძულებდა ზღვისპირაში დახლებულმყოფელებს. ნორმან-ვიკინგების (ვიკინგების) ცალკეული წარმომადგენელი დილათის დასესრულებულ მიწებში ატლანტის ოკეანის ხან ერთი, ხან მეორე კუნძულზე ამბინადრებოდნენ ხოლმე, ასე მათ დაიჭირეს ფარეის კუნძულები. შემდეგ ისლანდია და მიწაღეს გრენლანდის სანაპიროებამდე, რომელიც ეგრამიდან ამერიკის კონტინენტისაკენ მიმავალ გზაზე ერთგვარ „ავანმოსტაჟ“ შემოღება მივიჩინით. რატომ არ შეიძლება ვიკინგებს გრენლანდის დასაკლავი ვანგინით გზა სთვროდ ამას მათი ლეგენდები გაღმარებულნი არ იქნება ტენდენტები, თუ ნორმანთა უამრავ ლეგენდა-საგებებს, რომლებიც ვეთუყვებენ ვიკინგების მიერ ხილულანის (ქვიანი ქვეყნის), შარკლანდის (ტუიანი ქვეყნის), ვინლანდის (ღვინის ქვეყნის) და სხვათა ამონიშნებს, უნდა დავხაზოთ მივსაყობოთ. იმი უმეტეს, რომ დიდი ტბებისა და წმინდა ლაგუნების უფროს სანაპიროებზე ნახოვნი ნაპარტები ნაწილობრივ ხოცეს ასახვენ ამ ლეგენდებს. აქედან გამომდინარე, სრულიად არ არის გასაკვირი, თუ საგვებში მოსტინებულ ხელნაწებს, მარკლანდის და ვინლანდის ჩრდილო ამერიკაში დავუწყებთ ძეგლს. ბოლოს და ბოლოს ამ სახელებში უნდა იგულისხმებოდნენ ნიუფაუნდლენდის, წმინდა ლაგუნების უფროს და ტბათა შხარის მიდამოები, სადაც უნდა დავდგათ ფეხი პირველი ნორმანების.

ევაგატის ქალღმერთის — სი-ოცხლეს მარადიდობის სომბოლის მსგავსი ქანდაკება, ნაპოვნი მარკუაგონის პლატოზე

არქეოლოგიური გათხრების დროს აღმოჩენილი აბაღლების ნორმანის დასაქრულიან მსგავსებამ იმდენად სპარქმუნა ამერიკის საზოგადოება ლეგენდათა სიმამფელი, რომ 1887 წლის 29 ოქტომბერს ჟ. ბოსტონში ამერიკის პირველი კონგრესის ლიგე გრისონის ძეგლი ისე აღმართული არ გაქვლა ნახევარი ლეგენდა, რომ ფილადელფის ერთ-ერთ ბარში კარცხლემუკ დადგა ნორმანთა ლეგენდების კიდევ ერთი გმირი ტორტი და სპარქმუნა.

ცნობილი ეურნაგონის ბ. ვარშავსკი წერს: ასავი ზოგიერთი ადგილი, რომელიც დიდი ხნის მანძილზე უზაროდ ითვლებოდა, ახმანა პოლუბინ სარწმუნო ახმანს. მაგალითად, ლეგენდებში ცხლახნა ამერიკის სსეგნება

სრულიად არ აკრავს დამყარებლობას, თუ გავიხსენებთ, რომ ესპანისთა ზოგიერთ ტომებს ცალფეხზე ცეცვა საწმინდობის მოახლოების ნმრნლ ჰქონდათ მიღებულა.

სამხრეთ ამერიკელი ინდიელების, მისი, ცენტრში ქვეყნის და ოკეანის ხალხებთან კავშირი დანებრესებელი იყო პირველი სწავლული რაინდი რუსო. მას შარკალი ხმები მოსილიდა აღნებზე არსებულ სტრუქტურულ კამპეტელთა კლბოთა შესაბამ, რომელსაც შეიძლება ვთხარსა ინდელთა კლბოთა კულტურის ისტორიის ზოგიერთი საილმულებიან, მაგრამ ლეგენდებს და ზღაპრებზე არ შეიძლება დავიკვირდეთ დასყენება. 1952 წლის სექტემბერში რუსოთ მოაქრო ესპანელი მაკავაგონის პირველი.

ესპანელიად აღმოჩნდა უტუერი ნინებში იმისა, რომ ამ ვადავარულ კლდეებში ოდესღაც მცხოვრებ ხალხს კლბოთა მაღალი კულტურა გაჩნდა. სპეჩი არ არის, რომ რუსოთ მიავალა ცალკეული გამოჭრული ტენის და ძიხის ფურცლები. თუ მივიგონებთ, რომ სამხრეთ ამერიკაში ესპანელი კონკისტადორების მივლამდე თუ ითვი ეგრამებთანავე, ხოლო ზოგიერთი ქვის კოლიაობები, თავისი ზავარდნით თაღულით და ჩამოწული ყებებით, აქარად მოვადგინებენ ტური პეიჯარალის მიერ ადგილის უნებულზე ნაიფენ ქანდაკებებს.

განვიფრებოთ მოჭკავიოთ პლატოზე არსებულ კლდეებზე ფეხბრუნებლობითი ისტორიები. აქ აღმოჩნდა მიომეების, სილოების, აქლბების თავის, თუგუნების, აღმანის თავის, ტენის და სხვათა სილოების დიდი ყოველი დროს და დავიკვირებთ ყველა მხარეებთან რიდი არააქნა შესაზნებელი. საკვირველი ისტორიის ხელს ზოგიერთი მთავარი დამუშავებელი ლეგენის მკაცრად განსაზღვრულ დროს, სინათლის გარკვეული მდებარე დადების ვარაუდით ისე, რომ ფეხბრუნებლობა ერთი წერტილთან ყოფილიყო შესაზნებელი. გარდა იმისა, რომ ეს ფაქტი მაკავაგონის უტუერი ბინადრის მაღალ კულტურაზე მიუთუყვებს, დღემდე საილმუდ იმხანავე მათ ისტორიას და მუშუქობებს ხელდა თანავედროებისათვის.

დღეს, როდესაც ასეთ წარყვობს ვაწყნებთ, გარკვეულ მნიშვნელობას ვანიჭებთ ერთ-ერთ არაბულ ხელნაწიყვსაც, რომელშიც ლაპარაკი იმხანა, რომ 1270 წელს ნივარდიან დასავლეთისაკენ გავიდა 2,000 ხომალდისაგან შემდგარი ესპანელითა. ხელნაწიყვში არაფერია ნათქვამი იმხანა, ხომალდებმა მიიღვეს თუ არა ამერიკის ნაპირამდე, მაგრამ არაფერი შეუძლებელი ამბო არ არიოსა, ამბობენ მკვლევარები.

როგორც ვხედავთ, არც ისე ცოტა ფაქტი არსებობს იმის დასამტკიცებლად, რომ კოლუმბო არ ყოფილა პირველი უცხოელი ამერიკის მიწებზე და ამერიკის აღმოჩენებთან არცუე შეიძლება ჰქონილიყო კონტაქტი მისი, ცენტრის, აფრიკის თუ ოკეანის წარმომავლებს. ამერიკის კონტინენტზე ვერ კიდევ ბევრი ადგილია აღმანის ფხლდებდელი, ბევრი ისტორიაა ვერ გადაფურცლავი და, ვინ იცის, შეიძლება ასევე დასასკისებოთ — ეგრამამ აღმოჩინა ამერიკა, თუ პირველი, ამერიკამ — ეგრამა. ასეა თუ ისე, ამერიკის დაბადების სიახლოეს ვერ კიდევ დავიკვირებთ იმისა შეიძლება და კვლავი ბევრი საილმუდობა დარჩენა ამოუხსნელი.

ლუბან ჩიკანანია

ნარკვი

რომორ მოგზაურობდა პესკარ-ლილიკონი ულანოვი

ესკარლიონის უსაზღვრო უღამბონებში ასეველი კილომეტრობით არასდ მოთაობება წყალს. თუ ვაჭმობს, რაც იმითაი მოგონება წლების განმავლობაში, სწრაფად აირთვლებდა ამ ხანობად ნიშებზე კვიპროსი. ასეთ ადგილებში ბევრი მოგზაური აღიუბულა უწყობლობით და სიბიძისაგან.

მაგრამ ავსტრალიის სიბიძის მოსახლეობა — აპორიგენები თამამად გადადიან უღამბონებს. გრძელ გზაზე მათ არ აუწყებიათ არც სიყვან და არც წყურვილი. აპორიგენების მოგზაურობის სახელმწიფობა დიღახან ამოუხსნელი სრებოდა. ბუერის ეგონა, რომ

მათი სხეული, აქლემისმავარად შეეხებულა სიციხეს და უწყობლობას, ნამდვილია ეს სხვა მიზეზია.

მრავალდღიანი მოგზაურობის დაწყებამდე აპორიგენები სუამენ ბევრ წყალს, რომლითაც ორგანიზმში ჰქმნიან „პარავს“. ისინი დღიან და მთლილ დღიან, როგორც ეს მზე ამოკალდეს თავს და დილის სიგრილე იცვლება უღამბონის სიციხით, იცვლება თავისი იწყებს ორმის ამოხიბას, ქვიშის ნესტიან ფენებში წვეთბან ორმოგებში და ტანზე იყრან წვეთსა, სახეს ნაჭურით იფარებენ. მთელი დღის განმავლობაში წყაან ასეთ მდგომარეობაში, მხოლოდ მშის ჩასვლის შემდეგ იღებენ და ავტობებენ გზას. ამგვარად სპობენ აპორიგენები უწყრ-

ვით, არ აძლევენ საშუალებას ორგანიზმში არსებული სიბიხის აორქილებას, რაც სხეულის პირიზიდან ხდება.

ნივარდის მენახვის ახალი მეთოდი

პრადის სამეცნიერო ბიბლიოთეკის საერესტრავიკოი სახელობის მუშაკები — თავიანი ფონდების მფლობელი მინიანი იყენებენ ახალ მეთოდს, რომელშიმაც ინტერესი გაიწიყიეს ბიბლიოთეკის მფლობელი. ერთ-ერთ ასეთ მეთოდს წარმოადგენს ე. წ. „ფურცლის გაყვანა“, რომლის დროსაც ორმობზე დამტკიცელი ან უღამბონი ფურცელი იფრავა ორ ხელ-

წილად. ამგვარი მეთოდი ჭერ კიდევ 1844 წ. იყო ცნობილი, მაგრამ მამინ ეს პროცესი მტელდ შრამაბედილი და ჩანგრძლივი იყო. პრადის რესტავრატორის ლადისლავ სელვოლიმ „ნივარდის მენახვის“ გააადგილა ეს პროცესი: მან, პოლიამიდებისა და წყლის საშუალებით შესამაბობა ჩვეულებრივი პაპირისის ქაღალდი 4 ფუნდის ნაიხად გაიყვინ. ამ მეთოდს ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს წინდების რესტავრაციისათვის, ორად გაყოფილი ფურცელი სუფთად მობიარე მადგდება ე. წ. „ფურცლის გაყვანა“, რომლის სპეციალური კომიუტრი ნივთიერებით. რაც ბევრად ახანგრძობებს მის საუკეთესოსა.

უცხოური ჰუმორი

როგორც ოპერის გენეალოგიის გამომკვლევია ფრანგული ინსტიტუტის მებრძო მოწოდებით გამოქვეყნების შედეგად აღმოჩნდა, 283 ფრანგის თავის პირდაპირ წინაპარად ნაპოლეონი მთავარი, ხოლო, 46 ფრანგი თავის თვითონ ორღანულ-ლი ქალწულის შთამომავალად.

* * *

დიდი მსახიობი ლუდვიგ დერინტი ბერლინში რიჩარდ III როლს ასრულებდა. როდესაც მან მე-9 აქტში ცნობილი სიტყვები წამოიხატა: „ცხენი ცხენი ჩემს სახევის ვიდრე ცხენში“ ავთოგრაფში გაიხატა წამოიხატა:

- ვინაა ხომ არ გამოადგებათ?
- რა თქმა უნდა, მხოლოდ დაბლა ჩამოვლით, — უსახსრად დამიყენეს დერინტმა.

* * *

ერთ კრიტიკოსს არ მოეწონა დღემას (შვილის) რომანში წინადადება, სადაც ლაპარაკი იყო „სისუსტის მომენტით გამოწვეულ მტკივნეულ სივალერტრე“.

- ეს უჩვეულო სურათია; როგორ შეიძლება გტკიოდეს კაცს ცარიელი ადგილი?
- როგორ, თქვენ ჭერ არ ატკივთათ თავი? — მივლო დღემას.

* * *

ერთმა მუსიკოსმა შეთხზა სიმფონია, რომელიც მან „თავის მასწავლებლებს და მისთვის მავალითის მომცემ“ ჯილდომო მიეტირებებს უძღვნა. ავტორმა ეს სიმფონია გაუგზავნა კომპოზიტორს და თან სწერდა, რომ თანახმაა მასში შეცვალოს ზოგი რამ მისი რჩევით.

მიეტირებმა ნაწარმოები უკან დააბრუნა. თხოვნით: „შეცვალეთ, გთავაზობ მისთვის“.

* * *

ერთმა კაცმა თაღლითი და მატკურა მიწოდა. — უთხრა ერთხელ პნელი საქმეებით ცნობილმა ბანკირმა ტალირანს, — თქვენი აზრით, უნდა გამოვიწვიო თუ არა მე ის დღეში?

- რასაკვირველია, მან უჩვეულებად უნდა იბრძოლოს თქვენთან, — უსახსრად ტალირანმა, — სიმართლისათვის ბრძოლა ყველამ კეთილშობილი საქმეამ კვეყნად.

* * *

— ენა ყოველთვის გებზებათ? — ჰკითხა ლოგოპედმა თავის ახალ მშენებელს.

- ა-ა-ა-არა, მხოლოდ ლაპარაკის დროს, — მიუგო მან.

* * *

შეეტლისთან, რომელსაც ეტლში კიდევ ერთი თავისუფალი ადგილი ჰქონდა, მებდა ჰქელი მგზავრი მივიდა და წაუყვანა სისხვა.

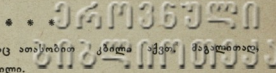
შეეტლემ თვალთ აწინადაწინა და ჰკითხა: ბოლოში, ბატონო, მთლიანად მოხრამდებოთ?

საინტერესო თემაზე

* * *

სამლოგიაროდ ყველგან და ყოველთვის შავ ფერს კი არ ხმარობდნენ. მე-18 საუკუნეში გერმანიაში გლოვის ნიშნად თავით ფეხებამდე წითლად იოსებობდნენ.

თავდაპირველად ფორტეპიანოზე ყველა თითები არ უკრავდნენ. რომანსებასთან ბაზი იყო პირველი მუსიკოსი, რომელმაც ფორტეპიანოს დასაყრდელ ცერია და ნეტი გამოიყენა.

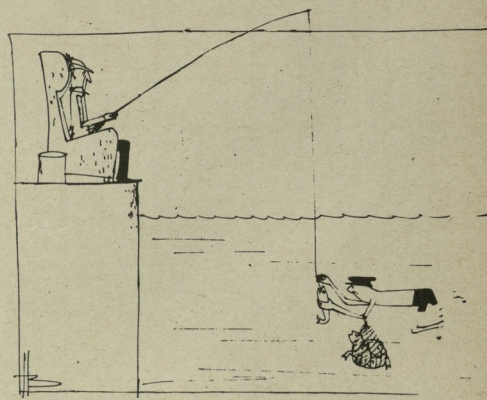
აიანს ცხოველები, რომლებსაც ათწლიანი კარგად ვერც მკვლავლად ვაზის ლოკიანის ჰქვს 14.000 კილო.

* * *

შემანახება და გორილას გარდა, მიუხედავად ადამიანთან მათი განსაკუთრებული მსგავსებისა, სხვა ყველა დანარჩენ მაიმუნს მარკვენა ხელის ხმარება უფრო ეტრებება.

* * *

თავდაპირველად, ევროპას მხოლოდ ჩრდილო საბერძნეთის სანაპირო მხარეს ემახდნენ. მხოლოდ შემდეგ, როდესაც გეოგრაფიული აღმოჩენებით მისი საზღვრები გაფართოვდა, განისაზღვრა სახელი ევროპა, როგორც ქვეყნების ესეი თილი მთლიანი ნაწილი.

ურნალიდან „სპორტ ინ ბილდ“.

გაკრეკანის პირველ გვერდზე: ვ. ი. ლენინი.
მხატვარი ვ. ხეროვი.
მეორე გვერდზე: ნ. რეზისის ნახატი—აზრანი

რედაქტორი გრ. აბაშიძე სარედაქციო კოლეგია: **მ. გვინჩიქი** (პ/მე, მდივანი), **ი. გვიგინი** (მდივანი), **ს. დურმიშიძე**, **მ. სააკვალი**, **ი. ტაბაღაძე**, **ი. ციციშვილი**, **რ. ჩხეიძე**, **უ. ჯაფარიძე**

საბ. კვ ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა მხატვარი-რედაქტორი **ზ. ლეივა** ტექნიკური დ. სეფიაშვილი

რედაქციის მისამართი: თბილისი, რუსთაველის პრ. № 42, IV სართ. ტელ.—რედაქტორის და პ/მე, მდივანის—3-52-69, გეოგრაფიკების—3-95-38

რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ. უფასო 3 მან. გარეკანი და ჩანართი გვერდები დაბეჭდილია ფოტოცენკოგრაფიაში.

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 4/IV-59 წ. გამოშვ. № 53. ჰაღ. ზომა 70x108/16, 1,5 ჰაღ. ფურც. ნაბეჭდი ფურც. 4,11. ტირაჟი 27.000. შეკ. № 360, შე 01622

Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал „Дроша“ (на грузинском языке) Издательство ЦК КП Грузии

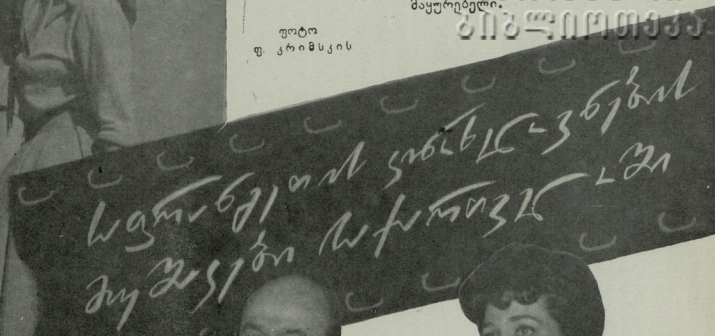
საქ. კვ ც-ის გამომცემლობის პ/კ „კომუნისტი“, თბილისი, ლენინის ქ. № 14.

ფრანგი მსახიობები
ვაცის პარკში

11-დან 17 აპრილმდე თბილისში მიმდინარეობდა ფრანგული ფილმების ფესტივალი „რომელზეც წარმოადგენილი იყო ფრანგული კინემატოგრაფიის საუკეთესო მაატრული და დოკუმენტური სურათები ფესტივალმა დიდი ინტერესი გამოიწვია თბილისელებს შორის. ერთი კვირის განმავლობაში მას დაესწრა 45 ათასზე მეტი მაყურებელი.

ფოტო
ფ. კრიშკის

ზენარა ბლივი
და
ფრანსუაზა ფაბი

შეხვედრა კინოსტუდიაში

კინორეჟისორი ჟაკ ბეერი და გურჯაანის რაიონის სოფ. ელის-ციხის სტალინის საბ. კოლმეურნეობის წევრი გ. კაკალაშვილი წარმოთქვამენ ჭარბეფელი და ფრანგი ხალხების მეგობრობის სადღევანდელს.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა